AZTAG
JOURNAL ARMÉN. QUOTIDIEN
B. P. 587 BEYROUTH, Liban
Téléphone N° 36-29
Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԳՆԵՐ

ՄԻՒՐԻՈՆ տար. 550, վեցամսեայ 300 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՍԱՆՄԱՆ տարի 7, վեցամսեայ 4 ոսկի

ԱԶԴԱԿ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ازتاك

جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ՀԵՌԱՁԱՅՆ ԹԻՒ 36-29

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1933 — 7 — ՁՈՒՐՔԸ ՀԱՏԸ 2.50 Ս. Դ.

Է. ՏԱՐԻ | Ամեն առաքում պահանջեցէք բնօրինակ հասցեներով | Տնօրէն — Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ | Չերաստարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր | Թիւ 190 (1028)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ա.

Մօտ մէկ և կէս տարի առաջ, Բարձր Գօմիսէրը Գ. Հէների Բօնսօր որոշումագրով կախակայեցաւ Լիբանանի Սահմանադրութիւնը, երես փոխանակ ժողովը լուծուեցաւ, նախարարութիւնները վերջ տուին իրենց գործունէութեանց և երկիրը կառավարուեցաւ անկէ ի վեր, Բարձր Գօմիսէրի կողմէ նշանակուած հանր. նախագահով մը և տնօրէններու խորհուրդով։ Նախկին նախարարներ, երեսփոխաններ եւ զանազան պետական անձնաւորութիւնները ամէն կանք թափեցին, բողոքներ և դիմումներ ներկայացուցին Ֆրանսայի արտաքին գործերու նախարարութեան՝ վերադարձնելու Լիբանանի կախակայուած Սահմանադրութիւնը, սակայն բոլոր դիմումները մնացին ապարդիւն։

Պէտք է քննել թէ՝ ի՞նչ պատճառներ և պայմաններ ստիպեցին Բարձր Գօմիսէրը կախակայելու Լիբանանի հանրապետութեան սկսակուած և վաւերացուած Սահմանադրութիւնը, որուն ուժով երկիրը կառավարուեցաւ ժամ 8 տարի։

Լիբանան ժամ 800.000 բնակչութիւն ունեցող երկիր մըն է եւ դժբախտաբար, չնորհիւ իր աշխարհագրական դիրքին, լայն աղբիւրներ չունի հաւասարակշռելու համար իր պիւտճէին։ Ամենագլխաւոր հասոյթը՝ մաքսային եկամուտները, հանրային պարտքերու հաշոյն վար դրուած են հովանաւոր տէրութեան կողմէ և շատ չնչին մաս մը անկէ կը յատկացուի Լիբանանի պիւտճէին։ Մանաւանդ տնտեսական տագնապին հետևանքով զգալիօրէն պակսած են նաև մաքսատան հասոյթները և անշարժութեան ժամնուած առևտրական հրապարակը։

Տնտեսական այս պայմաններու տակ գտնուող փոքրիկ Լիբանանը սակայն, օժտուած էր վարչական ամենալայն կազմակերպութեամբ մը, 48 երեսփոխաններէ բաղկացած խորհրդարանով և հինգ — ելբեմ ալ վեց — նախարարութիւններով, համաձայն Պ. տը Ժուվընէլի օրով պատրաստուած և վաւերացուած Սահմանադրութեան։ Տարեկան վեց միլիոն ոսկի պիւտճէ անհրաժեշտ էր հաւասարակշռելու համար պետութեան ծախքերը, առանց չնարաբական ընդարձակ ձեռնարկներ ունենալու, որուն հազիւ մէկ երրորդը կարելի էր ապահովել ժողովուրդեն վերյ դրուած տուրքերէն։ Սակայն, գոցելու համար պիւտճէի բացը, կառավարութիւնը կ'ստիպուէր մէկ կողմէ բարձրնլու տուրքերու քանակը, միւս կողմէ ալ նորանոր տուրքեր հաստատելու, խորհրդարանը ժողովուրդը։ Լիբանանի աղքատ գիւղացիութիւնը կը կազմէր տուրքերու ծանրութեան ներքև և անվերջ դիմումներ կը կատարէր ոչ միայն Պէյրութի Պատրիարքին, այլ Բ. Գօմիսէրութեան և Հանր. Նախագահին։ Ամէն օր պատուիրակութիւններ կը հասնէին Փոքր Սէբոյ Լիբանանի զանազան մասերէն։ Մամուլն ալ իր կարգին ազմուկ և բողոք կը բարձրացնէր Լիբանանի գիւղացիութեան ենթարկուած ծանր կացութեան առթիւ։

Թերի կը մնան մեր քանած պատճառներն ու Լիբանանի պետական-կազմակերպական վիճակին պատկերը, եթէ այստեղ չի յիշենք կրօնական համայնքներու դերն ու ազդեցութիւնը Լիբանանի վարչական կարգադրութիւններուն մէջ։ Բացառիկ կարևորութիւն և դերք կը ներկայացնեն այս երկրի մէջ համայնքներու պետերը։ Համաձայն 1860ական թուականներու ուխտին, բացառիկ իրաւասութիւններ կը վայելէ Լիբանանի ամենամեծ համայնքի՝ Մարոնիներու Պատրիարքը։ Հովանաւորութեան շրջանին ալ յարգուած են այդ նախկին կարգադրութիւններն ու համաձայնութիւնները և կարևոր ու ազդեցիկ դերք մը չնորհուած Պէյրութի Պատրիարքարանին։ Լիբանանցի գիւղացին իր ցաւերն ու պահանջները նախ կը ներկայացնէ Պատրիարքին եւ անոր միջոցաւ յաճախ պատկան իշխանութեան։ Վարչական-պետական գործերու մէջ ալ Պատրիարքը ունի կարևոր դեր մը, երբ յանուն 250.000 մարոնիներու դիմումներ կը կատարէ։

Ուրեմն, սխալած չենք ըսած եթէ ըսենք որ 1932 մայիսին Լիբանանի պետական հարուածին կողմնակից էր նաև Մարոնի Պատրիարքը։ Որովհետև, ճիշդ այդ օրերուն, անհանգիստ էր ոչ միայն երեսփոխանները և քաղաքական անձնաւորութիւնները, այլ նաև կրօնական համայնքներ։ Լիբանանի Հանր. Նախագահ Ն. Վ. Պ. Շարլ Տէպպասի պաշտօնավարութեան ժամանակաշրջանը լմնցած էր և ժայիս 1ին պիտի ընտրուէր նոր Նախագահ։ Իսլամներ ամէն կանք և աշխատանք կը թափէին որ նոր Նախագահը իսլամ մը ըլլայ, մարոնիները չէին ուզեր այդ առանձնաշնորհումը ուրիշի մը զիջէլ։ Իսկ երեսփոխանական ժողովը իրար մէկ բաժնուած զանազան մասերու, ունէր տասնեակ մը թեկնածուներ, որոնք խուլ պայքար կը մղէին իրարու դէմ։

Նոյնը չէ՞ ըսել պակսերը Լիբանանի մէջ բոլոր ընտրութեանց մթնոլորին։ Այնքան շատ են թեկնածուները, որ մարդ կը սխալի ընտրութեան մէջ։ Երեսփոխանական երկու ընտրութիւնները պարզեցին միևնոյն երևոյթը։

Ուրեմն, մէկ կողմէ, Լիբանանի Սահմանադրութեան ընդարձակ իրաւասութեանց և պետական կազմակերպութեան աննեղդուկնակ ճոխութեան իբրև հետևանք յառաջ եկած ծանր տագնապը և պիւտճէի անհամապատասխանութիւնը, իսկ միւս կողմէ նախագահական թեկնածուներու շատութիւնը, կրօնական համայնքներու մրցամտութիւնը և երեսփոխանական ժողովին մէջ տիրող անհամերաշխ մթնոլորտը, պարտադրեցին Բարձր Գօմիսէրը՝ կախակայելու Լիբանանի Սահմանադրութիւնը։

Ազգայնականութիւն, Միջազգայնականութիւն եւ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բ.

Միջազգային հասկացողութիւնը անհրաժեշտ դարձնող տնտեսական եւ ընկերային ազդակները ինչե՞ր են

Ծեռայ՝ պէտք է նաև գիտնալ գլխաւոր ազդակները կամ պատճառները որոնք հեզհեզէ ուելի և ուելի անհրաժեշտ կը դարձնեն մէկ-ազգային կամ համաշխարհային հասկացողութիւնը։

Ինչպէս ամբողջ արեզերքն ու երկրագունդ նոյնպէս և մարդկային ընկերութիւնը հարիւրաւոր ու հազարաւոր դարերէ ի վեր շատ փոխուած է և չորսնակ կը փոխուի ու կը յեղաշրջուի, և կամ ուելի չիտակը կը բարեշրջուի։

Տնտեսագէտներ ու ընկերաբաններ կը համաձայնին թէ ներկայ մարդկային ընկերութեան վրայ իշխող ամենազլխաւոր գործօնը ճարտարարուեստի հանդէպ զօրաւոր փոփոք ու մխուն է, այսինքն ճարտարարուեստը մարդկութեան իբրև գլխաւոր նպատակը նկատելու կեցուածքն է, ուրիշ խօսքով ճարտարարուեստի զարգացումն ու գերիշխանութիւնը (Industrialism կամ Industrialigation)։

Զարգացող ճարտարարուեստի գերիշխանութիւնը հեզհեզէ ուելցող ընկերային միացում ու ամբողջացում մը (social integration) յառաջ կը բերէ, այսինքն մարդկային ընկերութիւնը կազմող տարբեր տարբեր տարրերն ու մասերը ստիճանաբար միանալով՝ մարդկութիւնը կ'ամբողջանայ և ամէն մարմին կ'ըլլայ (integrates), և տարբ համապատասխան կերպով՝ մարդկութիւնը բաղկացնող բոլոր տարրերու եւ ազգերու միջև փոխադարձ կապակցութիւնը կամ միջկապակցութիւնը (interdependence) ևս օր ըստ օրէ կ'աճի։

Հին ատեններ՝ չոգիով կամ ելեկտրականութեամբ գործող մեքենաներու (power machinary) հնարումէն առջի բերքագործը գիւղի և նոյն իսկ քաղաքի բնակիչները առանձին առանձին իրենք իրենց կը բաւէին։ Պէտք եղած բաները մի մարդ պարզ կերակուր, հագուստ եւ բնակարան կը բաղկանային, օրանք տեղւոյն վրայ իսկ կրնային հայթայթուիլ։ Արեանկցութեան վրայ հիմնուած մարդկային ընկերութեան սը genetic organigation of society) մէջ քաղաքը գիտուր ընկերային միաւորի (social unit) եւ տնտեսական գործօն (industrial agency) էր, և յետոյ քաղաքներ մէջ նախասկան արհեստակցական միաւորիւններ գոյն կ'ամբողջացնէին։

Վերջին դարերուն՝ չոգիով կամ ելեկտրականութեամբ գործող մեքենաներ անհետական և ընկերային մարզերու մէջ հիմնական յեղաշրջումներ յառաջ բերին։ Զոր օրինակ, տնտեսագիտութեան մէջ համեմատական ծախքերու տեսութիւնը իր դերն ու դիրքը հակայ գործարանին ձգեց։ մարդկային խոշոր զանգուածներու գիւղերէն քաղաքները խուժելովը քաղաքները մեծցան, փոխադրութեան և հաղորդակցութեան միջոցները հեզհեզէ ուելցան և ընկերային ապրելակերպը ու ընդհանուր կացութիւնը ամբողջովին փոխուեցան։

Փոխադրութեան միջոցներուն բարելաւման ու յաւելման չնորհիւ այսօր անգին քանակութեամբ հում նիւթեր հարիւրաւոր և նոյն իսկ հազարաւոր մղոն հեռու գտնուող տարբեր երկիրներէ փոխադրուելով՝ հակայ գործարաններու միջոցաւ ճարտարարուեստական գործուած ապրանքներու կը փոխարկին, և յետոյ այս ապրանքները դարձեալ հարիւրաւոր ու հազարաւոր մղոն հեռաւոր տեղերը փոխադրուելով՝ երկրագունդին ամէն կողմը գտնուող զանազան ազգերու և ժողովուրդներու կը բաշխուին։ Այս կերպով իւրաքանչիւր երկիր աշխարհիս միւս մասերով հեզհեզէ ուելի կապուելով ազգերու միջև տեղ միջկապակցութիւն կը հաստատուի։

Ընելու հարկ չկայ թէ ճարտարարուեստին գերիշխանութեամբ, հարիւր հազարաւոր և միլիոնաւոր անձերու քաղաքներու մէջ հաւաքուելովը, և մանաւանդ աշխատանքի բաժնման (division of labor) ուելնալովը անհատներն ու ներքին ընկերային դասակարգերն ևս ազգերէ ուելի հրարու կապած կամ իրարմէ կախեալ եղած են։

Արդ, յառաջդող ընդհանուր ընկերային միացում ու ամբողջացում (integration) և ընկերային միկապակցութիւն (interdependence) ընկերային ուրիշ գործօնի կամ չարժման մը, այսինքն զարգացող ճարտարարուեստի գերիշխանութեան (industrialigation) հետ սերտ առնչութիւն ունեցող և անոր համապատասխան կերպով ընթացող երևոյթներ են։

Հաղորդակցութեան միջոցները մարդկային ընկերութեան ջղային գործիքը կը կազմեն և հաղորդակցութեան յառելումն ու ընդհանրացումը ընկերային միացման ու ամբողջացման գործօնութեան մեծաւոր կողմն է։ Հաղորդակցութեան միջոցներն ևս հեզհեզէ կատարելագործուելով ու ուելնալով երկրագունդին վրայ լուրերու և գաղափարներու արագ տարածումը կը դիւրացնեն։

Ներկայիս՝ ապրանք, պակերադարդ քերը, չարժակարը և ըէյտիօն ուղղակի կառարուող ֆիզիքական հաղորդակցութեան պակաս լրացնելով ընկերային յարաբերութիւնը մեծապէս ուելցուցած են։ Արդիական հաղորդակցութեան միջոցները, այսինքն ցամաքային հեռագիր, բլզովսկայ հեռագիր, հեռաիսա և անթել հեռագիր կամ radiophoկրամ, խօսքերու փոխադրութեան ժամանակը գրեթէ չնչացուցած են։ Արդիական փոխադրութեան միջոցները ևս, այսինքն չոգենաւ, չոգկառք, ինքնաշարժ և օդանաւ, մարդերու ճամբորդութիւնը և ապրանքներու փոխադրութիւնը խիստ դիւրացուցած են։

Այսպէս, հաղորդակցութեան միջոցներուն բազմանալը փոխադրութեան միջոցներուն բազմանալովը սրանալով մարդերու իրարու հետ հաղորդակցութիւնը և ապրանքներու փոխանակութիւնը մեծապէս դիւրացած է, որով ընկերային աշխարհը այսօր իրականապէս շատ պզտիկցած և շատ փոխուած է։

Վերջապէս, բացորոշ ու անուրանալի իրողութիւն մըն է թէ ճարտարարուեստի գերիշխանութիւնը և հաղորդակցութեան ու փոխադրութեան միջոցներուն ուելնալը մարդկային ընկերութեան միացման ու ամբողջացման և զգերու փոխադարձ կապակցութեան առաջնորդ է և կ'առաջնորդէ։ Եւ այս չորսումը հեզհեզէ ուելնալով գեռ կը կրնանակ և կ'երևի թէ սիրա ալ պիտի չրունակէ, որով դիրքին չէ հրամայուիլ որպեսզի գիտնալ ու ձչգել թէ ասոր վախճանը ո՞ր պիտի յանգի։ Միայն ակաքնը կարելի է ըսել թէ մարդկութեան ներկայ ու ապագայ բազդին և մանաւանդ միջազգային յարաբերութեանց վրայ ան խիստ մեծ ազդեցութիւն ունի և պիտի ունենայ։

Հարկաւ, նոյն ատեն կ'ընդունինք թէ ներկայիս գրեթէ ամէն տեղ զօրաւոր ազգայնականութիւն և կարգ մը տեղեր նոյն իսկ թիրաւ ազգայնամոլութիւն մը դեռ գոյութիւն ունի և իւրաքանչիւր ազգ ու երկիր քիչ թէ շատ իր գաները ուրիշներուն գոգելով՝ իր ներքին գասակարգային հարցերը լուծելու և առանձնապէս ինքն իր մէջ միանալու և ամբողջանալու կ'աշխատի։

Այսու հանդերձ, կարելի է ամենայնիւ թէ միանալով ամբողջանալու համար նեղ ու սահմանափակ ազգային չրջանակը ընկերային վերջին նպատակն ու հանգրուանը չէ և պիտի չըլլայ։ Վաճառականութիւնն ու հաղորդակցութիւնը արտաքսական կերպով քաշուած ազգային ու քաղաքական սահմաններու մէջ մրչա չ'կենար և երթալ պիտի չկրնայ կենալ։ Ուր որ մարդկութիւն կայ՝ հոն ընդհանուր միացում ու ամբողջացում ի կարողութենէ (potentially) գոյ է։ Ընկերային միացման ու ամբողջացման գործողութիւնը անտարակոյս միշտ պիտի չարունակէ և ուշ կամ կանուխ կատարեալ պիտի իրագործուի։ Գիտական հոգեր ներ ու ներքին ընկերային դասակարգերն ևս ազգերէ ուելի հրարու կապած կամ իրարմէ կախեալ եղած են։

Արդ, յառաջդող ընդհանուր ընկերային միացում ու ամբողջացում (integration) և ընկերային միկապակցութիւն (interdependence) ընկերային ուրիշ գործօնի կամ չարժման մը, այսինքն զարգացող ճարտարարուեստի գերիշխանութեան (industrialigation) հետ սերտ առնչութիւն ունեցող և անոր համապատասխան կերպով ընթացող երևոյթներ են։

Հաղորդակցութեան միջոցները մարդկային ընկերութեան ջղային գործիքը կը կազմեն և հաղորդակցութեան յառելումն ու ընդհանրացումը ընկերային միացման ու ամբողջացման գործողութեան մեծաւոր կողմն է։ Հաղորդակցութեան միջոցներն ևս հեզհեզէ կատարելագործուելով ու ուելնալով երկրագունդին վրայ լուրերու և գաղափարներու արագ տարածումը կը դիւրացնեն։

Ներկայիս՝ ապրանք, պակերադարդ քերը, չարժակարը և ըէյտիօն ուղղակի կառարուող ֆիզիքական հաղորդակցութեան պակաս լրացնելով ընկերային յարաբերութիւնը մեծապէս ուելցուցած են։ Արդիական հաղորդակցութեան միջոցները, այսինքն ցամաքային հեռագիր, բլզովսկայ հեռագիր, հեռաիսա և անթել հեռագիր կամ radiophoկրամ, խօսքերու փոխադրութեան ժամանակը գրեթէ չնչացուցած են։ Արդիական փոխադրութեան միջոցները ևս, այսինքն չոգենաւ, չոգկառք, ինքնաշարժ և օդանաւ, մարդերու ճամբորդութիւնը և ապրանքներու փոխադրութիւնը խիստ դիւրացուցած են։

Այսպէս, հաղորդակցութեան միջոցներուն բազմանալը փոխադրութեան միջոցներուն բազմանալովը սրանալով մարդերու իրարու հետ հաղորդակցութիւնը և ապրանքներու փոխանակութիւնը մեծապէս դիւրացած է, որով ընկերային աշխարհը այսօր իրականապէս շատ պզտիկցած և շատ փոխուած է։

Վերջապէս, բացորոշ ու անուրանալի իրողութիւն մըն է թէ ճարտարարուեստի գերիշխանութիւնը և հաղորդակցութեան ու փոխադրութեան միջոցներուն ուելնալը մարդկային ընկերութեան միացման ու ամբողջացման և զգերու փոխադարձ կապակցութեան առաջնորդ է և կ'առաջնորդէ։ Եւ այս չորսումը հեզհեզէ ուելնալով գեռ կը կրնանակ և կ'երևի թէ սիրա ալ կը չարունակէ և կ'երևի թէ սիրա ալ պիտի չարունակէ, որով դիրքին չէ հրամայուիլ որպեսզի գիտնալ ու ձչգել թէ ասոր վախճանը ո՞ր պիտի յանգի։ Միայն ակաքնը կարելի է ըսել թէ մարդկութեան ներկայ ու ապագայ բազդին և մանաւանդ միջազգային յարաբերութեանց վրայ ան խիստ մեծ ազդեցութիւն ունի և պիտի ունենայ։

Հարկաւ, նոյն ատեն կ'ընդունինք թէ ներկայիս գրեթէ ամէն տեղ զօրաւոր ազգայնականութիւն և կարգ մը տեղեր նոյն իսկ թիրաւ ազգայնամոլութիւն մը դեռ գոյութիւն ունի և իւրաքանչիւր ազգ ու երկիր քիչ թէ շատ իր գաները ուրիշներուն գոգելով՝ իր ներքին գասակարգային հարցերը լուծելու և առանձնապէս ինքն իր մէջ միանալու և ամբողջանալու կ'աշխատի։

Այսու հանդերձ, կարելի է ամենայնիւ թէ միանալով ամբողջանալու համար նեղ ու սահմանափակ ազգային չրջանակը ընկերային վերջին նպատակն ու հանգրուանը չէ և պիտի չըլլայ։ Վաճառականութիւնն ու հաղորդակցութիւնը արտաքսական կերպով քաշուած ազգային ու քաղաքական սահմաններու մէջ մրչա չ'կենար և երթալ պիտի չկրնայ կենալ։ Ուր որ մարդկութիւն կայ՝ հոն ընդհանուր միացում ու ամբողջացում ի կարողութենէ (potentially) գոյ է։ Ընկերային միացման ու ամբողջացման գործողութիւնը անտարակոյս միշտ պիտի չարունակէ և ուշ կամ կանուխ կատարեալ պիտի իրագործուի։ Գիտական հոգեր

ՀԱՅԵՐԸ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՓԱՇԱ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԸ

Դեկտեմբեր 15, 1912ին Յովհաննէս փաշա Գույումճեան կը հասնի Պէյրութ, և փաշայի մը վայելող փառաւոր ընդունելութեան կ'արժանանայ։

Փաշային Լիբանանի մէջ ունեցած գործունէութիւնը ներկայացնելէ առաջ՝ մեզ ներեսի մեզ փոքրիկ չեզուկ մը ընել—չեզուկ որ նիւթը լուսաբանելու պիտի ծառայէ։

Այժմ մեր ընթերցողները գիտեն թէ Լիբանանի կառավարիչներէն երկուքը հայեր եղած են։ Այո՛, ճշդելնիկ կարգադրութեամբ մըն ինչպես կ'ըսէ «Ազդակ» իր դեկտ. 1 խմբագրականին մէջ, մեծաշնորհեալ Լիբանանը եօթը կառավարիչներէն երկուքը —առջինը և վերջինը— հայեր եղած են։ Այո՛, հոգեպարար իրականութիւն մըն է այսօր մեզ համար որ ժամանակին երկու հայեր — Տաւուտ և Յովհաննէս փաշա— կոչուած են Լիբանանը կառավարելու կարևոր պաշտօնին։ Անոնք այս փոքրիկ ու կնճռոտ պարբականութիւնը առանձնած ու վարած են ժամնայն խղճմտութեամբ, խահմութեամբ և պայմաններուն ներած չափով օգտակար եղած են այն ժողովուրդին որուն այսօր մենք ապաստանութիւնը կը վայելենք։ Անշուշտ, վերապահումներ ընելով կրնանք ըսել թէ մեր զոյգ գէմքերը մեծապէս օգնեցին այս երկրին զարգացման ի բաց գնելով իրենց բոլոր կարողութիւնները։ Մարգս անհակական է։ Ինչպէս Լիբանանի միւս կառավարիչները մերիններն ալ ունեցան իրենց տալիքսնութիւնները։ Բայց իրենց ձեռք բերած ընդհանուր յաջողութեանց ջով՝ ստոնք բոլորովին կը նահանան։ Գրեթէ իւրաքանչիւր պետական անձնաւորութիւն և կարևոր պաշտօնեայ ունեցած է իր սխալները և մեր այս փաշաներն ալ բացառութիւն մը չեն կազմած ու չէրն կրնար ալ կազմել այս ընդհանուր օրէնքին։

Իսկ ալ եղած ըլլայ իրենց սխալը՝ ճշմարտութիւնը այն է՝ որ երբ այսօր յետադարձ ակնարկ մը նետենք իրենց ժամանակաշրջանին վրայ՝ կը տեսնենք թէ այս զոյգ գէմքերը յիրաւի օգնած են և բաւին բուն իմաստով ծառայած այս երկրին։

Այս յօդուածաշարքով կը վերջանայ երկու հայ փաշաներու կենսագրութիւնը և անոնց Լիբանանի մէջ ունեցած գործունէութեան նկարագրութիւնը, իսկ եզրակացութիւնը կը ձգենք մեծ դատաւորին — պատմութեան։ Քանի պատմութիւնը դատ և արձակէ իր վճիռը։ Բայց, նախ քան այդ, հոս քանի նեղրաի մեզ ըսել, թէ ըստ մեր համեստ կարծիքին, Արժէններու այս զոյգ հանրազոր գաւակաները իրապէս որոշ չափ օգնեցին այս երկրին։ Թո՛ղ անոնց բնդհանուր ու օգտակար գործունէութիւնը օրինակ մը ծառայէ այժմու և գալիք Լիբանանի հայ սերունդներուն։

Ինչպէս ընթերցողները գիտեն՝ նախորդ յօդուածաշարքով մը մենք արգէն ծանօթացանք Լիբանանի զոյգ հայ փաշաներէն առաջինին —Տաւուտ փաշային— կենսագրութեան ու հոս ունեցած գործունէութեան մանրամասն նկարագրութիւնը։ Իսկ այս տողերուն նպատակն է նոյն ձեւով ներկայացնել Լիբանանի վերջին կառավարիչը—Յովհաննէս փաշա Գույումճեանը։

Տարօրինակ թող չի թուի ընթերցողին երբ ըսենք թէ Լիբանանի մէջ ունեցած գործունէութիւնը չի ծանօթացնող արդիւնքը ինչ որ իրմէ կը յուսացուէր։ Բայց չի մոռնանք անմիջապէս ուելցնելու որ այս տեսակ մը մոռալ գործունէութիւնն ալ (եթէ ներելի է այսպէս ըսել օրվհհան բացառելով ուելները և արդիւնքը փաշային ձեռք ձգածները բնաւ արհամարհելի չէրն) իր մէկէ ուելի չա՞ կարևոր և լուրջ պատճառները ունէր։

Նախ, փաշան պէտք եղած ժամանակ-ին մարքի և գիտական մեթոտի կի բարկաւմով բազմազգ գիւտերը բնական ազդերիւրներու տարերքութեան հետ միաւելով ճարտարարուեստի մէջ չարունակ զանազանութիւն եւ ճոխ յառաջ պիտի բերէ, այս վիճակը ապրանքներու հաղորդման պէտք ուելցող ներքին ու արտաքին փոխանակութիւն պր-ի յառաջացնէ, և այս ալ ճարտարարուեստի ու հաղորդակցութեան ուելնալովը միանալով՝ կատարեալ ընկերային միացման ու ամբողջացման և հաւաշխարհային սերտ միկապակցութեան պիտի յանգի։ Եւ այս կը նշանակէ թէ սիրա ալ չարունակէ և կ'երևի թէ սիրա ալ պիտի չարունակէ, որով դիրքին չէ հրամայուիլ որպեսզի գիտնալ ու ձչգել թէ ասոր վախճանը ո՞ր պիտի յանգի։ Միայն ակաքնը կարելի է ըսել թէ մարդկութեան ներկայ ու ապագայ բազդին և մանաւանդ միջազգային յարաբերութեանց վրայ ան խիստ մեծ ազդեցութիւն ունի և պիտի ունենայ։

Հարկաւ, նոյն ատեն կ'ընդունինք թէ ներկայիս գրեթէ ամէն տեղ զօրաւոր ազգայնականութիւն և կարգ մը տեղեր նոյն իսկ թիրաւ ազգայնամոլութիւն մը դեռ գոյութիւն ունի և իւրաքանչիւր ազգ ու երկիր քիչ թէ շատ իր գաները ուրիշներուն գոգելով՝ իր ներքին գասակարգային հարցերը լուծելու և առանձնապէս ինքն իր մէջ միանալու և ամբողջանալու կ'աշխատի։

Այսու հանդերձ, կարելի է ամենայնիւ թէ միանալով ամբողջանալու համար նեղ ու սահմանափակ ազգային չրջանակը ընկերային վերջին նպատակն ու հանգրուանը չէ և պիտի չըլլայ։ Վաճառականութիւնն ու հաղորդակցութիւնը արտաքսական կերպով քաշուած ազգային ու քաղաքական սահմաններու մէջ մրչա չ'կենար և երթալ պիտի չկրնայ կենալ։ Ուր որ մարդկութիւն կայ՝ հոն ընդհանուր միացում ու ամբողջացում ի կարողութենէ (potentially) գոյ է։ Ընկերային միացման ու ամբողջացման գործողութիւնը անտարակոյս միշտ պիտի չարունակէ և ուշ կամ կանուխ կատարեալ պիտի իրագործուի։ Գիտական հոգեր

Sofp. Փբլ. Ժ. Ա. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

(Շար.) (2)

կոչրջանը չունեցաւ իր քաղաքական բնագին կարգադրութիւնները լիուլի ար տաբերելու և գոնէ նք լոյնօրէն օգտագործելու ի չահ երկրին ու անոր բնակչութեան։ Փոխան Լիբանան ուղարկուելու հինգ տարի պարտաւորելու պայմանագրութեամբ (քաղաքագէտի կարգադրութիւնները իրապէս ճանչնալու համար այս ժամանակաշրջանը քիչ է իսկ), մինչդեռ հազիւ երկու տարին բոլորած էր երբ Ծգեցաւ աշխարհատան պատերազմը, որու բանկիէն ու Թուրքիոյ անոր ժամանակցիլէն անմիջապէս յետոյ, Քազուն նպատակներով փոխան հեռացուելու իր պաշտօնէն։

Երկրորդ նկատողութեան առնուելիք կարևոր կէտ մը կրնանք նկատել այն պարագան՝ թէ փոխարին պաշտօնավարութիւնը զուգադիպեցաւ այնպիսի ժամանակի մը երբ Օսմանեան կայսրութիւնը ներքնապէս պատակած փտած, իր ուժերը արտաքին յարձակումներով ջլատած և վերջապէս փրլուզումի մօտ, լոիւրիինքնասպին վիճակի մը մէջ կը գտնուէր։ Այսպիսի առնելիներով ինչպէ՞ս օդնութիւն յուսալ ու բարենորոգում խնդրել նուաճուած գաղութի մը համար (ան ալ քրիստոնեայ), երբ ինքզ նուաճողը օգնութեան պէտք ունի, ու տ՛լ ուելի բարենորոգման։

Երրորդ կարևոր պատճառ մը՝ փաշային գործունէութեան ամլութեան, կրնանք համարել հետևեալը.— Իրաւ է որ Լիբանանի կառավարիչները կը նշանակուէին եւրոպական պետութեանց հաւանութեամբ բայց և այնպէս անոնց պաշտօնի ձեռնարկելէն յետոյ, Թուրքը խիստ քննութեան կ'ենթարկէր անոնց գործունէութիւնը, և ամէն չափ ի գործ կը դնէր ու ամէն տպիկար միջոցներու կը դիմէր գործերուն ընթացքը իր ուզածին համեմատ «քանալիզէ» ընելու, ինչ որ լաւ ու օգտակար էր երկրին համար վիժեցնելու, և նոյն իսկ չինարարութեանց չափը անցնող փաշան ալ էնքրիկներով ու այլևայլ պատճառներով պաշտօնէն ընկնելու։ Թուրքը մէկ նպատակ ունէր —պահել Լիբանանը պատակած, ժողովուրդը իրարու դէմ լարուած և երկիրը ուեր ու դժախտչին վիճակի մը մէջ։

Վերոյիշեալ պատճառներու վրայ ուելցուցէք դուք այն պարագան որ չաճախ տիւրքիներ և մահմետականներ փաշաներուն քրիստոնեայ ըլլալը պատճառաբանելով անոնց չ'կակցէին ուելի անհոգի դժուարութիւններ կը յարուցանէին եւ յաճախ մարդիներ իրենց մէկ քայհաճայքին չգործադրուելը տեսնելով ըմբոստութեան դրօշակ կը պարզէին՝ այն տեսն կ'ունենալով որ նոքա մէկ ճշմարիտ մոնրանկարը այն տհաւոր դժուարութեանց որ փաշան կ'ունէր դիմագրաւելու։

Երբ տարիներ յետոյ հայոց ցեղի ճակատագրին փաշագիւլսէնեանին էրքանի մէջ ունեցած գործունէութիւնը նոյնիսկ մէջ կը դրուի պատմութեան յանձնելու համար պէտք է որ պատմագիրը ամենայն խղճմտութեամբ նկատողութեան առնէ վերոյիշեալ պատճառները, և ա՛յ քէ ուսումնասիրուած յարիւրամեայ շրջանը—շրջաններով սխալ ու կողմնակալ գաղափարներով՝ անոր գործունէութիւնը նկատէ բոլորովին ամուլ և կամ նոյն իսկ ձնասակար։ Այսպէս անխտիր վերջ մը և մոգերհասին եզրակացութիւն մը դատապարտելի պիտի ըլլայ։

(Շար.) ՍԻՄԱԿ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

ՀՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Խորին չնորհակալութիւններս կը յայտնեմ ամէն անոնց որոնք սիրկնոյն կսկծալի ժամուան ամէն, անձամբ, նամակով և կամ հեռագրով իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին ինձի և ազգականներուն։

Նոր Մարաշի Ազգ. Վարժարանի ուսուցիչ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՓԵՀԼԵՒԵԱՆ

1933 | 12 | 4 Պէյրութ

«ԹԷՅՔԻԼԱԹԸ ՄԱԽՈՒՍԷ»

ՊԷՀԱԷՏՏԻՆ ՇՈՔԻՐ ԷՐԶՐՈՒՄԻ ՄԷՋ

Տօքթ. Պէհաէտտին Շաքիր Արչակ երկար բարակ այս կերպով հարցաքննելով հանգերձ, իր կասկածներն ու վերապահութիւնները անոր նկատմամբ չի կրցաւ փարատել։ Որով անոր Ռուսիա վերադարձը արգիլելով որոշեց էրզրում ղրկել։ Կը յուսար որ հոն, ուելի խիստ հարցաքննութիւն մը կատարելով պիտի կրնար նոր լուսաբանութիւններ առնել Արչակէն։

Մինչդեռ քիւրտ հազարապետ Սարգ պէյ բոլորովին տարբեր կարծիք ունէր։ Ան, Պէհաէտտին Շաքիրի հիշգ հանգամանքով ուղղութեամբ կը մտածէր և հակառակ տպաւորութիւն էր ստացած։

Վերջ-ակտ որոշուեցաւ անգամ մը հարցնել 3րդ բանակի հրամանատարութեան։ Իսկոյն հեռագրով պատասխան ուղարկուեցաւ։ Հրամանատար փաշան անմիջապէս Արչակի էրզրում ուղարկուիլը հրահանգեց։

Երբ այս պարագան յայտնուեցաւ Արչակին, լրտեսին գոյները նետեց։ Բայց չուտով ամփոփելով ինքզինքը յայտնեց որ՝ եթէ էրզրում ղրկուի ժամանակ պիտի կորսնցնի և չի պիտի կրնայ ձեռք անցընել ուտական քարտէսներն ու ծրագիրները։ Անկէ վերջ Արչակ սկսաւ կարգ մը անուններ յիշել։ Տօքթ. Պէհաէտտին Շաքիր իր ընկերներուն հետ տեսակցելէ վերջ, իր կամքով և տաքով եկած այս ուտ գտուածքի մասին որ ուտ հետևեալ օրոշումը.—

«Մենք այս կասկածելի մարդը հիմա եթէ էրզրում ղրկենք, անոր նման եթէ ուրիշներ ալ կան որոնք կ'ուզեն ծառայել մեզի, վախցուցած կ'ըլլանք։ Մինչ դեռ մեզի ծառայել և մեր հաչույն լրտեսութիւն ընել ուզողները վախցնել մեր գործին երթալ չէ։ Հետևաբար անգամ մը ևս հարցնենք երրորդ բանակի հրամանատարութեան և պարզենք դրութիւնը։ Եթէ արտօնուի, Արչակ տաք ձգելով անգամ մը փորձենք։ Եթէ ուտաերու հաչույն լրտեսութիւն ընելու պատակ իսկ եկած ըլլայ, մեր մարին ոչ մէկ տեղեկութիւն ձեռք կրնան անցընել, հետևաբար վախնալիք բան մը չունինք»։

Ատոր վրայ, Պէհաէտտին Շաքիր այդ յիշեալ էրզրումի կատակային փոխառարդը եղող ձէվոլ պէյի միջոցաւ հետևեալ հեռագիրը ղրկեց խնդրելով որ հրամանատար փաշային յանձնուի և պատասխանը ղրկուի Հարլրգ։

«Հ2-զարապետ Սարգ պէյի նախապէս ներկայացուցած Արչակի հետ, ըստ հրահանգի տեսակցութիւններ ունեցայ և արդիւնքը էրզրում վերադարձը պիտի յայտնեմ ձեզի։ Շատ դիւրութեամբ ուտական ծրագիրները ձեռք անցնելու մասին ուտած խոստումներուն պատճառ կ'ուզես գինք ազատ արձակել։ Եթէ Ն. Վեհութեանդ կռզմէ անպատճառ անգամ մը տեսնել փափաքելը չի չեչուտի, հաճեցիք ատ ղեկացնել։ հետագրի գլուխ պատասխանի կ'սպասեմ»։

Կատակելի փոխառարդ ձէվոլ պէյ այս հետագիրը ծանօթութեամբ մը ղրկեց հրամանատարին։ Հետագիրը կէգիշերին հրամանատարութեան հասած ըլլալով, հետևեալ օր, հրամանատար Հասան Իզզէթ փաշա գաղտնի կերպով հաղորդեց հետևեալ որոշումը.

«Ցիչեալ հայուն ատած տեղեկութեանց ծանրագիրով հաղորդուիլը եւ ըստ հրահանգի կարս, Սարը Գամըչ, Գաթուն, երևան և Արաքսին գտնուող ուտական ուժերու քանակն ու զօրաթիւը ճշդել և եթէ կարելի պիտի ըլլայ անոր տրամադրով ապահովել ուելի ընդարձակ ծանօթութիւններ, տրամադրել»։

Այս հրահանգին վրայ, Արչակ իսկոյն ազատ կ'արձակուի և Ռուսիա կը ղրկուի Ռուսիոյ գինուորական քարտէսը բերելու համար։

Կը կարծէր որ դեռ մինչև այսօր Արչակ ոչ մէկ քարտէս բերած չէ։ Որովհետև, ինչպէս հասատատեցաւ վերջէն, ան Թուրքիոյ հայերու հետ տեսակցութիւն ունենալ ուզող և անոնց ուժին ու պատրաստութիւնը հաղնալու պաշտօն ունեցող լրտես մըն էր։ Վերջէն, երբ ոուսական բանակը գրաւեց այդ չրջանները, Արչակն ալ, իբրև ձիուոր հայկական կամաւորական խումբերու մէջ Հոլիք եկաւ և բոցե ի բուց խոստովանեցաւ որ ինք եկած էր լրտեսութեան համար, ի հարիւ ռուսերու։ Անիկա չէր վրանած նոյն բազմաթիւ գիւղացիներու աչքուր վայրագութիւններ ցոյց տալէ։

Այս կերպով երբ «Թէյքիլաթը մախսուսէն էրզրումի մէջ կը պատրաստէր և կը զօրանար, յանկարծ Թալէաթ փաշային հեռախալ հեռագիրը կ'ստանայ Պէհաէտտին Շաքիր պէյ։

«Մեր մտածութիւնը պատերազմին դեռ քիչ մը պիտի երկարի։ Եր գրուժի կատակութեան փոխանորդով կառավարիչը զօրակոչի տրագ զօրաժրութեան կրնայ արգելք ըլլալ։ կ'ուզենք նշանակել կատակալ մը։ Դուք հոն «Թէյքիլաթը մախսուսէի պաշտօնով կ'ուզէք մնալ թէ կը նախընտրէք կատակալութիւնը։ Եթէ հետագային ըլլաք, Վանի կատակալ Թահսին պէյը պիտի ղրկենք էրզրում։ Շուտով տեղեկացուցէք ձեր որոշումը»։

Պէհաէտտին Շաքիր պէյ իր ատեած պատասխանին մէջ կը յայտնէր որ ինք կ'ուզէ չորանակել «Թէյքիլաթը մախսուսէի իր պաշտօնը և կը խնդրէր որ Թահսին պէյի պէս կարող և փորձառու սէկուէ էրզրումի կատակալ նշանակուիլը փափաքէ։ Ատոր վրայ Թէյֆիք Թահսին պէյ էրզրումի կատակալութեան կոչուած էր, սակայն անոր վանէն հոն փոխադրութիւնը բաւական ժամանակ խնայած էր։

Այս միջոցին, երբ էրզրումի ճակատին վրայ արդէն պատրաստութիւնները սկսած էին, անդին Տրապիզոնի մէջ դեռ գործուած թիւն և անհոգութիւն կը տիրէր։ Որովհետև Գարա Քէմալ պէյ, Պոլսոյ իթթիհատի ղեկրներին հետ խորհրդակցելով Տրապիզոնի համար պէտք եղած զէնքերն ու ռազմերը և դրամները հայթայթելու համար անկէ սեկնուածէն ի վեր անցած էր երկու չաբաթ, և դեռ ոչ մէկ պատասխան առցուած էր։ Վերչապես, քանի որ վերջ Տրապիզոնի կուսակալին և հրամանատար Րիզա պէյէն եկող հետագրին մէջ կը տեղեկացուէր որ չէքէական կազմակերպութեան համար պէտք եղած կարգութեանց սկսիլը կ'ուժացուէր։

(4) (Շար.)

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Վարչութիւնս չնորհակալութեամբ ստացած է, Գ. Ցովհ. Շահրիեանի ընդ Օր. Շուքէ Ցովհաննեանի ամուսնութեան առիթու եղած, հետևեալ նուիրատուութիւնները, ի նպաստ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի սկաուտական ֆոնտին։

Տօքթ. Ռ. Փալլաքեան	100
Գ. Խոչէ Սուգիասեան	50
» Ալպէռ Ցակոբեան	50
» Օտիկ Պէճէկեան	50
» Վահան Թորոսեան	50
» Մարիտրոս Ճամպուլեան	100
» Ֆէրտի Գէորգեան	50
» Թադէոս Գարագաշեան	50
» Սնիկ Փիլիկեան	50
» Կրօպոս Պէնիկեան	50

ՄԻ՛ ԿԱՋԱՂԻՐԷՔ ՁԻՒ ԹՈՒԹ
ԿԱՐԴԱՑՈՂՆԵՐԸ

ԱՇԽԱՐՀԷ ԱՇԽԱՐՀ

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Համաշխարհային ընդհանուր պատերազմի և յառաջիկայ պատերազմի միջև ամենքն մեծ տարբերութիւն պիտի ըլլայ, որ մարդ չի պիտի կրնայ հաւատալ։ Թէպէտ ընդհանուր պատերազմին ալ օդային պատերազմներ տեղի ունենան-չին, սակայն հազիւ 6000 մէթր բարձրութեան վրայ։ Այսենաժեծ պատերազմները տեղի կ'ունենային ծովու և ցամաքի վրայ։

Յառաջիկայ պատերազմին բուն կեդրոնը պիտի ըլլայ երկինքը, այսինքն հազարաւոր մէթր գետնէն բարձր մըթնոլորտը։ Ծովաքէն նետուած գնդակները չի պիտի կրնան հասնիլ օդի մէջ պատերազմողներուն։

Միւս կողմէ բոլորովին պիտի փոխուին օդանաւերու տրոգութիւնները։ Գաղափարի միջոցին ամենաարագ օդանաւը 150 քիլոմէթր ճամբայ կը կարէր, մինչդեռ հիմայ 250 քիլոմէթր ճամբորդող օդանաւեր կան։ Ամերիկայի մէջ վերջերս օդանաւ մը չինուած է որ ժամը 330 քիլոմէթր ճամբայ կը կարէ։ Ծառայիկայ պատերազմին զինուորական օդանաւերուն տրոգութիւնը պիտի ըլլայ 400—500 քիլոմէթր։ Ֆրանսայի մէջ օդանաւ մը կը չինուի, որ 450 քիլոմէթր արագութիւն պիտի ունենայ և Քնդունօքներով զինուած պիտի ըլլայ։ 1918ին հազիւ մէկ կամ երկու գնդացիր կարելի էր գետեղել օդանաւի մը մէջ, մինչդեռ վաղուան պատերազմին 20—30նոց Քընդունօքներ պիտի դրուին։ Նոր չինուած օդանաւերը երբէք չեն ձնաւաւիր գընդակներէ։ Առաջուան օդանաւերը զէնքի գնդակով կարելի էր վար առնել, եթէ հանդիպեր գնդակը անոնց պէղինի մըքերանոցին։ Ա-կային ներկայ օդանաւերը ծածկուած ըլլալով անթափանց մետաղով մը, գերծ են այդ վտանգէն։

ՔԱՆՍԷՐԸ ԿԸ ԲԺՇԿՈՒԻ ՕԳԻ ԲՈՅՆՈՎ 5000 ՕԳ ԵՒ 500 ՔՕՊՐԱ,ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

Ասկէ առաջ գրած էինք որ բժշկական գիտութիւնը կարողացած է չատ կարևոր գիւտ մը երեւան հանել, որուն համաձայն քաղցկեղէ տառապողներ կրնան բժշկուիլ օձի թոյնի չնորհիւ։ Այս գիւտը իւրացնելէ վերջ, Ֆրանսական Բասթէօր հաստատութեան կողմէ Հնդկաստան ղրկուած էր յայտնի գիտնական Ֆրօֆ. Բօպէրթ Հէմորրինկ, որ այժմ կը գտնուի Պօմպէյի մէջ։ Ֆրանսացի գիտնականին նպատակը քանի մը քիլօ օձի թոյն հաւաքել է։ Ետ տարը համար ալ պէտք է հաւաքէ 5000 օձ։

Փրօֆ. Բօպէրթ գործի սկսած է Պոմպէյի մէջ և քաղաքի չրջականերուն մէջ հաստատած ընգրկակ ագարակ մը՝ մանաւանդաբար օձաբուծութեան համար։ Արդէն 200է մօտ օձեր հայթայթած է և սկսած խնամելու։ Գիտնականը մանաւանդ կարեւորութիւն կուտայ քօպրա օձերու և որոշած է ամէն գնով գոնէ 500 քօպրաներ ձեռք անցընել։ Իր ծրագրին համաձայն 5000 օձեր և 500 քօպրաներ պիտի խնամուին այդ ագարակին մէջ և տարին քանի մը անգամ կաթելի պիտի ըլլայ օգտագործել անոնց թոյները։

Օձերու թոյնը առնելու համար որոշ ձեթոտ մը կը գործածուի։ Գինքի չիչերուն վրայ բարակ վարագոյր մը կը դրուի։ Ջարան անոնց վրայ կը թափէ իր թոյները։ Օձերը հակիրճով և կաթով խնամել պէտք է ուելի չատ թոյն արտադրելու համար անոնցմէ։

Փրօֆ. Բօպէրթ իր օգնականը ղրկած է Ափրիկէ, օձ հաւաքելու համար։

ՆՈՐ ՋՐԱՆՑՔ ՄԸ ՈՐ ՄՈՍԿՈՒԱՆ ՊԻՏԻ ՄԻԱՑՆԷ ՊԱԼԹԻԿԻ

Սովիէթ Ռուսիան, Մոսկուան Ադամխան ծովուն հետ ուղղակի կապակցութեան մէջ գնելու համար, 130 քիլոմէթր երկարութեամբ նոր ջրանցք մը բանալ սկսած է։ Մինչեւ 1935ի վերջերը լմնցած պիտի ըլլան ծրագիրները և ատոր չնորհիւ Մոսկուան մէկ կողմէն Վոլկա գետին և Ադամխան ծովուն հետ միանալով, միւս ջրանցքներուն միջոցաւ ալ Պալթիկ ծովուն պիտի միանայ։

Ջրանցքը երբ Մոսկուա հասնի, երկու քեւերու պիտի բաժնուի և քաղաքին չորջ չրջանակ մը պիտի գծէ օրուն մէջ պիտի կրնան չրջիլ 18 հազար Քօնօ ատրոգութիւն ունեցող նաւեր։ Այս ջրանցքին չինութեան համար 156 միլիոն քառ. մեթր հող պէտք է փորուի և երեք և կէս միլիոն քառ. մեթր պէտն պէտք է գործածուի։ Պիտի չինուին բազմաթիւ կամուրջներ և քուժներ, գանգան գետերու միջեւ։ Ջրանցքին Վոլկայի կողմը 17 մէթր բարձրացնել պէտք է, և երեւակայեցէք օրգան անհամուժ աշխատանք է անհրաժեշտ անոր համար։ 900 միլիոն խոր. մեթր ջուր միշտ պահուած պէտք է ունենայ, օրմէ պիտի կրնայ օգտուիլ նաեւ Մոսկուան։

Այս ջրանցքին ամենակարեւոր օգուտը անտեսական է։ Անոր չնորհիւ Մոսկուայի և Կարքիի միջեւ գանուող 1085 քիլոմէթր հեռաւորութիւնը 824 քիլոմէթրի պիտի իջնէ։ Հիմայ Լէնինկրատ Մոսկուայէն 2543 քիլոմէթր հեռու է։ Նոր ջրանցքը այդ հեռաւորութիւնը պիտի իյեցնէ 1160 քիլոմէթրի և Մոսկուան 1000 քիլոմէթրի պիտի մտցնէ Պալթիկ ծովուն։

Երկու տարի վերջ, աշխարհի այս ամենամեծ ջրանցքը պիտի լմնայ։

ԱՌԱՋԻՆ ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ԴԷՊԻ ԲԵՒԵՌՆԵՐ

Ֆրիտսթօֆ Ռօլֆսթօօի Ամերիկան գանելէն 100 տարի վերջ Հօլանտացի Պարէնթս առաջին անգամ ըլլալով դէպի բեւեռներ ճամբորդութեան ձեռնարկած էր։ Այս ծովու աղուէսր, երեք և կէս դար առաջ, կրցած էր Նովայա Սէմլեա կղզիի արեւմտեան եզերքները երթալ և դեռ մինչեւ այսօր Պարէնթս ծով և Պարէնթս կղզի անունով կոչուելուն յոյժոած էր։

Պարէնթս այս ճամբորդութեան րնթացքին, 1617ին, դեռ քառասունեօթ տարեկան էր։ Հէն մեռած էր և կորսուած էր հեռքը։ Մի միայն պատմութեան մէջ կը յիշուէր իր անունը։ Սակայն այժմ աւստրալէն եկած լուրերէն կը հասկցուի որ Պարէնթսի նաւատորմի լրտես կղզիին մէջ ապրած դար առաջ չինուած է։ Ան մեռած չէ։ Ան կեանքի մէջ է։ Ան կ'ապրի։ Ան կ'ապրի Ավստրալիոյ մէջ։

Լէհաստանի հրեաներուն մէջ նոր չարժում մը սկսած է ի նպաստ Պղեստինի հրեաներուն։ Կազմուած է նոր միութիւն մը, որուն նախագահն է Տօքթ. Ռուպէն Հէլէ, որ հետեւեալ կերպով բացատրած է իրենց ծրագիրը.—

Մեր նպատակն ու ձգտումը Պղեստինի հովանաւորութիւնը Լէհաստանի հրեաներուն համար է։ Այս նպատակին համար մեր բոլոր ուժերն ու միջոցները պիտի վատնենք։ Մեր ներկայ անդամներուն թիւն է 50,000։ Անգլիան չկրցաւ Պղեստինի հովանաւորութիւնը բան արժանւոյն կատարել։ Հետեւաբար ան պէտք է յաժարի ուրիշ ազերութեան մը հովանաւորութեան և ինք պէտք է հեռանայ։ Միակ ազերութիւնը որ կրնայ ընդունիլ այդ հովանաւորութիւնը Լէհաստանն է։ Մենք Անգլիոյ քիշնամի չենք։ Որով Անգլիա գանուող հրեանեն ալ պիտի օգնեն մեզի։ Անգլիացիք ալ Պղեստինի արտրնեալը զան կրցան ձգել և ալ չըրեեաները։ Պղեստինի կրնայ 40,000,000 ժողովուրդ պարունակել, մինչդեռ այժմ դժուարութիւններ կը յարուցուին քանի մը հազար հրեաներու Պղեստին մտնելուն համար։

Լէհաստան աշխարհի մէջ ամենչատ հրեայ հպատակներ ունեցող ազերութիւնն է։ Մէկ միլիոն հրեայ ասկէ չատ դիւրութեամբ Պղեստին կրնայ երթալ։ Բանի մը օր առաջ, Վարչավիոյ հրեաները ազգային անգլ։ հիւպատոսարանը քարկոծած են և անոր առջև ցոյցեր ըրած։ Ի վերջոյ Պղեստինի հովանաւորութիւնը պիտի յանձնուի Լէհաստանի։

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի «Լա Տրիպիւն» ձեւագիտական վարժարանին վկայուած, փորձառու եւ կարող դերձակ մը, գործ կը փնտռէ։

Դիմել «Ազդակի» միջոցաւ։

ԸՆԹԵՐՑՈՂ

Վահան Տիւրեան

ՍԻՆԷՄԱ ԱԼՖՕՆՍ

7 Դեկտ. հինգշաբթիէն սկսեալ կը ցերեկոյցուի ասխատհահոչակ եւ ամենահաճոյական Ֆիլմը։

ՏԱՆԹՕՆ

Զգոյացուն տեսարաններ Ֆրանսական Ցեղափոխութեան դէպքերէն. հարիւր հազարաւորներ կիյօթինով կը գլխատուին։ Փարիզի մէջ այս Ֆիլմը ներկայացուած է Ֆրանս. Շանր. Նախագահին հովանաւորութեամբ։

Ասկէ ժարդ պէտք է տեսնէ այս պատմական աչքանցիլի Ֆիլմը։

ՄԵԾ ԱՆՈՎՈՐ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՏԵՂԻ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՅ

ՕՐՕՉՏԻ ՊԱՌ

Վաճառատան մէջ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ	ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ	ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ	ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
4	5	6	7

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1933

ԱՔՍՈՒՄ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԳԱՐԱՄԱԶՈՎ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ

Թարգմ.
ՆՂԻՇԷ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Հեղինակ
ՖԻՈՏՈՐ ՏՈՍՓՈՒՐՎԱՍԿԻ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ե· ԳԻՐՔ

ԹԵՐ ՈՒ ԴԷՄ

— Ո՛չ, ո՛չ, ընդհակառակը, հայր Բայսի ալ անգամ մը այս իմաստով խօսքեր մը ըսաւ... գոնէ... Ո՛չ, անչուշտ նոյն խօսքերը չէրսւ... չեռւնակեց Ալիոշա։

— Ասիկա թանկագին տեղեկութիւն մըն է, հակառակ քու անոյն խօսքերը չէրսւթիւդ։ Բայց ինչո՞ւ յիսուսական-ներն ու հաւատացեալները իրենց երչանկութեան համար միացած ըլլան։ Կարելի չէ՞ անոնց մէջ հանդիպիլ մէկ մարթիրոսի որ կարող ըլլար զգուական ու մեծ առաքելական գործ մը սիրէր մարդկութիւնը։ Ներթագրէ որ հանդիպի մէկ հատ, մէկ հատ մը որ նայէր իր ծերունի հաւատացեալին, որ տրմաններով ապրեցաւ անապատին մէջ ու յաժառնեցաւ ընկճել իր զգացումները ազատ ըլլալու եւ սինչեւ կատարելութեան հասնելու համար, սակայն ան միշտ սիրած է մարդկութիւնը, յաճախ կը տեսնէ, կ'ըսէ բանէ, թէ կրնայ ինքն ալ հասնիլ երկնային երջանկութեան, բայց... իսկ միւս միլիոնաւոր մարդե՞րը։ Անոնք ընդմիշտ պիտի մնան զէշ հաւատարակուած և իրենց ազատութեան համար չատ սակաւ։ Պիտի ըմբոստանան, բայց խեղճերը երբէք չպիտի կրնան ատարել իրենց ալատարակը և այս տեսակ անսիրտներու համար չէ՛ տեղեծած մեծ իմաստութիւնը իր ներդաշնակութիւնը։ Ահա ինչո՛ւ իմ հաւատացքն նիչս տեղի կուտայ... ու կը դադրնակցի խելացի մարդոց։ Ձո՞ս հասկնար ասիկա։

— Որո՞ւ դադրնակցիլ, ո՞ր խելացի մարդոց։ Անոնք ո՛չ մէկ խելացութիւն, ո՛չ մէկ խորհուրդ ունին։ Անատաւածներ, ահա իրենց գաղտնիքը։ Քու հաւատացքդ չի հաւատար Աստուծոյ։

— Լա՛ւ, յիսո՛յ։ Վերջապէս գոռ, ու արդարև ատ նատաւածութիւն, ահա՛ իր գաղտնիքը։ Բայց ի՞նչ ատոր պանք, նոյնիսկ իրեն պէս մարդու մը համար որ իր կեանքը զոհաբերելով անցուցած է անապատին մէջ, և որ չէ կրնացած հրաժարիլ մարդկութեան նկատմամբ ունեցած իր սէրէն։ Իր օրերու վախճանին, յաճախորէն կը համոզուի թէ մեծ ու զօրեղութիւն մըն է սէրը մարդկութեան հանդէպ։ Ան կ'ուզէ որ մարդիկ ալ սիրեն զայն, ինչպէս որ ինքն ալ սիրած է մարդկութիւնը, յաճախ կը տեսնէ, կ'ըսէ բանէ, թէ կրնայ ինքն ալ հասնիլ երկնային երջանկութեան, բայց... իսկ միւս միլիոնաւոր մարդե՞րը։ Անոնք ընդմիշտ պիտի մնան զէշ հաւատարակուած և իրենց ազատութեան համար չատ սակաւ։ Պիտի ըմբոստանան, բայց խեղճերը երբէք չպիտի կրնան ատարել իրենց ալատարակը և այս տեսակ անսիրտներու համար չէ՛ տեղեծած մեծ իմաստութիւնը իր ներդաշնակութիւնը։ Ահա ինչո՛ւ իմ հաւատացքդ չի հաւատար Աստուծոյ։

— Լա՛ւ, յիսո՛յ։ Վերջապէս գոռ, ու արդարև ատ նատաւածութիւն, ահա՛ իր գաղտնիքը։ Բայց ի՞նչ ատոր պանք, նոյնիսկ իրեն պէս մարդու մը համար որ իր կեանքը զոհաբերելով անցուցած է անապատին մէջ, և որ չէ կրնացած հրաժարիլ մարդկութեան նկատմամբ ունեցած իր սէրէն։ Իր օրերու վախճանին, յաճախորէն կը համոզուի թէ մեծ ու զօրեղութիւն մըն է սէրը մարդկութեան հանդէպ։ Ան կ'ուզէ որ մարդիկ ալ սիրեն զայն, ինչպէս որ ինքն ալ սիրած է մարդկութիւնը, յաճախ կը տեսնէ, կ'ըսէ բանէ, թէ կրնայ ինքն ալ հասնիլ երկնային երջանկութեան, բայց... իսկ միւս միլիոնաւոր մարդե՞րը։ Անոնք ընդմիշտ պիտի մնան զէշ հաւատարակուած և իրենց ազատութեան համար չատ սակաւ։ Պիտի ըմբոստանան, բայց խեղճերը երբէք չպիտի կրնան ատարել իրենց ալատարակը և այս տեսակ անսիրտներու համար չէ՛ տեղեծած մեծ իմաստութիւնը իր ներդաշնակութիւնը։ Ահա ինչո՛ւ իմ հաւատացքդ չի հաւատար Աստուծոյ։

(92) (Շար.

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓՈԹՈՐԻԿԻ ԱԻԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՆԱԻԵՐ ԸՆԿՂՄԱԾ ԵՆ

ՍԱՄՍՈՆԻ ԿՈՂՄԸ 100 ՆԱԻԱՉՆԵՐ ՄԵՌԱԾ

Վճասը 100 Միլիոն կը Հաշուուի

ՓՆԿԻՒՐԻ.— Փոթորիկը վերակսկսաւ Սեւ Ծովու ամբողջ երկայնքին։ Նաւերու երթեւեկութիւնը կանգ առած է։ Երկու նոր նաւեր ընկղմեցան։ Ընկղմեցան նաեւ երեք առագաստանաւեր եւ չորս շոգենաւեր։

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Փոթորիկը կը շարունակուի մեծ սաստկութեամբ։ Ոչ մէկ նաւ կը բանի։ Տարտանելլն Սեւ Ծով նաւերու մուտքը արգիլուած է։ Բազմաթիւ նաւեր՝ որոնցմէ մինչեւ հիմա լուր չկայ, կը կարծուի որ կորսուած են։ Միմիայն Սամսոնի կողմը 100է աւելի նաւազներ մեռած են։ 60 տարիէ ի վեր, այսպիսի փոթորիկ չէր պատահած Սեւ Ծովուն վրայ։ Բոլոր նաւային աշխատանքներն ու երթեւեկութիւնները դադրած են։ Վնասը 100 միլիոնը կ'անցնի։

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

Պատերազմը հեռու է դեռ

ՆԻՒ—ԵՈՐՔ.— Միջազգային Խաղաղութեան Ընկերակցութեան յայտնի անդամներէն մէկը, վերադառնալով Եւրոպայէն դէպի Մ. Նահանգներ, գրեց վերջերս երկար յօդուած մը, որուն մէջ կ'ըսէ որ Եւրոպան դեռ հեռու է նոր պատերազմի մը վտանգէն։ Որովհետեւ մեծ պատերազմը այնքան ցնցեց ժողովուրդները՝ նիւթապէս եւ բարոյապէս, որ անկարելի է նոր պատերազմի մը պահուն այդ ժողովուրդները նպաստաւոր արտայայտուին պատերազմի։ Դեռ երկուան տակաւին յիշատակները խիստ թարմ են։ Ցեղերու, պալքանեան երկիրներու մէջ միմիայն խաղաղութեան դաշինքներ է որ կը կնքուին։ Թուրքիան խաղաղապահ ծգտումներ ցոյց կուտայ։ Ֆրանսան, եւրոպական քաղաքականութեան կեդրոնն է։ Բայց Ֆրանսայի կառավարութիւնները փոփոխական են միշտ։ Աւորպատճառը սա է, որ եթէ Ֆրանսական ժողովուրդը խաղաղապահ է ու պատերազմի դէմ, միւս կողմէ անիկա կ'ուզէ որ իր երկրին տնտեսական վիճակը բարւոքուի։ Ամէն պարագայի համար, Ֆրանսայի մէջ, Գրիճնի խաղաղութեան ստուերը դայ ու կը մնայ շարունակ։

Իտալօ-Ռուս խօսակցութիւնները եւ Չինաթափութիւնը

ՓԱՐԻԶ.— «Ժուրնալ» թերթը կը գրէ.— «Իտալիա եւ Ռուսիա Չինաթափութեան աշխատանքներուն համար փափաքելի ճիգեր կ'ընեն։ Բայց Իտալիա կ'ուզէ ամէն գնով, որ Գերմանիան առաջնակարգ տեղ մը գրաւէ Եւրոպայի պետութիւններ մէջ։

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ Սրտաբին Գործերու փոխ քարտուղարը, կէս օրէ յետոյ գնաց սովիէթական դեսպանատունը ու այցելութիւն տուաւ պ. Լիթվինովի։ Միւս կողմէ, Լիթվինովի տուած ճաշկերոյթին, պէտք է յիշատակել՝ որ ներկայ էին բազմաթիւ քաղաքական դէմքեր, ի միջի այլոց Ռուսիոյ՝ Հռոմի, եւ Իտալիոյ՝ Մոսկուայի դեսպանները։

Մուսոլինիի եւ Լիթվինովի տեսակցութիւնները

ՀՌՈՄ.— Պ. Պ. Մուսոլինիի եւ Լիթվինովի տեսակցութեան պաշտօնական լուրերը ժամուլին տրուեցաւ։

Մամուլը կը կարծէ որ այս երկու պետական դէմքերու միջեւ խօսակցութեան նիւթ եղած են Չինաթափութեան եւ Ծայր Արեւելքի խնդիրները։

Պապը չէ ընդունած պ. Լիթվինովը

ՀՌՈՄ.— Պ. Լիթվինով ունկնդրութեան ընդունուեցաւ թագաւորին կողմէ։ Ընդունելութիւնը եղաւ խիստ փառաշուք եղանակով մը։ Միւս կողմէ պաշտօնական շրջանակները կը հերքեն այն լուրը որու համաձայն իբր թէ Լիթվինովի ուղղակի կամ անուղղակի կերպով ուզած պիտի ըլլար Պապի հետ տեսակցութիւն մը ունենալ։ Պապի, ինչպէս նաեւ Վատիկանի ներկայացուցիչներուն հետ պ. Լիթվինով ոչ մէկ տեսակցութիւն է ունեցած մինչեւ հիմա։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԵԾ ՀՐԴԵՀԸ

Արդարութեան դատարանի մեծ շէնքը հիմնայատակ կործանեցաւ։ Բոլոր պաշտօնական թուղթերը, ծեռագիրները այրեցան։ Ուակէ զատ բազմաթիւ արձաններ եւ դէպքեր պատահեցան Մարմարա ծովուն մէջ։

Մ. Նահանգներու եւ Սովիէթներու միջեւ

ՓԱՐԻԶ.— Միացեալ Նահանգներու դեսպանը ընկերակցութեամբ իր քարտուղարին, այս առաւօտ Խ. Ռուսիոյ դեսպանատան այցելութեան գնաց։ Երկու պետութեանց դեսպաններուն միջեւ տեղի ունեցան երկար տեսակցութիւններ։ Ռուսական հանրապետութեան հիմնադրէն ի վեր այս առաջին պատահումն է, որ Ռուսիոյ եւ Ամերիկայի դեսպանները կ'այցելեն իրար։

Ֆրանկո-Գերմանական յարաբերութեան շուրջ

ԺԸՆԵՒ.— «Ժուրնալ ոը Ժընեւ» կը հրատարակէ յօդուած մը Ֆրանգօ—գերման համաձայնութեան շուրջ։ Ըստ այդ թերթին, Ազգ. Դաշնակցութիւնը միայն կրնայ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջև յաւէտ բերել համաձայնութեան գեհին մը։ Միջազգային յատակագիծ մը վրայ միայն Գերմանիա և Ֆրանսա կրնան բարեկամական խօսակցութիւններ ունենալ։

Մեծն Բրիտանիա հաւատարիմ կը մնայ իր դաշնակիցներուն

ԼՈՆՏՈՆ.— «Տէյլի Թելեգրաֆ» կը հրատարակէ պ. Չեմպրլէյնի մէկ յօդուածը։ Այդ յօդուածը Լոգարնոյի դաշինքին հակառակորդներուն դէմ կ'արտայայտուի։ Այդ դաշինքին հակառակորդները կը մերժեն երաշխաւորել Ֆրանսայի և Պելճիքայի հողային ամբողջութիւնը։ Որպէսզի Եւրոպայի խաղաղութիւնը ապահովուի, անհրաժեշտ է որ Լոգարնոյի դաշինքին մասնակից մը իսկ հրաժարիլ։ Այդ առթիւ Մեծն Բրիտանիա, երբեք չի կրնար լքել իր դաշնակիցները»։

Անգլօ-Իրլանտական յարաբերութիւնները

ԼՈՆՏՈՆ.— Կը թուի թէ Անգլօ—Իրլանտական յարաբերութեանց ամպը լուծուելի մը կը յանգի։ Իրլանտա ուզեր է և կ'ուզէ միշտ բաժնուիլ Անգլիայէն և իր առանձին հանրապետութիւնը հռչակել։ Եթէ իրլանտական հանրապետութիւնը չհռչակուի, այն առեն երկու երկիրներու միջև յառաջ պիտի գան գարձեալ ծանր տագնապներ։ Իրլանտան անառեական խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ։

Աւստրիա նագիներու դէմ է

ՎԻԵՆՆԱ.— Նագիներու կազմակերպութեան պետը ոստիկանութեան կողմէ ձերբակալուեցաւ։ Այս ձերբակալութեան պատճառ ցոյց կը տրուի հիթլէրական. ներու պրոպականդա Աւստրիոյ մէջ։ Նագիները նաև գաղտնի լրտեսութիւններ կրնան ժամբոյ աւստրիական հանրապետութեան ոստիկաններուն մէջ։

Իտալիա եւ Ռուսիա

ՀՌՈՄ.— Մուսոլինիի և Լիթվինովի առաջին տեսակցութիւնը տեւեց 72 վայրկեան։ Կը կարծուի, որ պ. Լիթվինով ապահովցուցած է Մուսոլինիին թէ Ռուսիոյ և Մ. Նահանգներու միջև կնքուած դաշինքը ոչ մէկ կերպով իտալական չահերու հակառակ է։ Չինաթափութեան մասին ևս փիճաբանութիւններ տեղի ունեցան։ պ. Լիթվինով յայտնած է, թէ Ռուսիա կը փափաքի մասնակցիլ Չինաթափութեան ժողովներուն, եւրոպական սիւս պետութիւններուն հետ։ Եթէ մինչեւ հիմա Ռուսիա, Չինաթափութեան աշխատանքներուն չէ մասնակցած, պատճառը Ծայր Արեւելքի եւ Ճափոնի խնդիրներն են եղած ասոկ։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ

ՀՈՎ. ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՒ ՄԷՋ

ՆԱԻԱՇԱՆԳՒՍՏԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒՄԸ ԵՒ ԵՐԿԱԹՈՒՂԱԳԾԻ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱՐԵՒՈՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սրկէ գրած հիճ որ Բարձր Դօմինիոն ցանհիւռւց ծնորհիւ, տնտեսական նոր ծրագիրներ պատրաստուած են հովանաւորեալ երկիրներու համար եւ առաջին առթիւ որոշուած է Գիլրութի ճաւահանգիստին կառուցումն ու ընդարձակումը եւ Սիւրիա — Թէհրան երկաթուղագծի օգնութիւնը։

Այս լուրը առեւտրական օրագրակներու մէջ մեծ հետաքրքրութիւն յառաջացուցած է եւ ժողովուրդին անհամբերութեամբ սպասուած է Գիլրութի ճաւահանգիստին կատարումը։

— Կասկած չկայ որ Գիլրութի ճաւահանգիստին ընդարձակումը Գիլրութի եւ ամբողջ Սիւրիոյ համար օտա կարեւոր է։ Վաճառականական շարժումը ասով պիտի զարգանայ եւ Գարսկասան անպատճառ իր առեւտրական յարձառնութեանց կեդրոն պիտի դառնայ Գիլրութը։ Իսկ երկարուղին Սիւրիոյ եւ Թէհրանի միջեւ Գիլրութը կը դարձնէ մեծագոյն առեւտրի ամենագլխաւոր ճաւահանգիստը եւ առեւտրական կայանը։

Բարձր Դօմինիոնութեան բարձրասթիճան պետերագնեցին ծրագիրներուն մէկը այս տնտեսական նոր ծրագիրներու մասին բան է հետեւեալը.

— Սիւրիան Իրագի եւ Գարսկասանի հետ կապելու ծրագիրը բաւական ճիճ է։ Թուրիոյ եւ Գրանսայի միջեւ գոյացած վերջին համաձայնութենէն վերջ ճորոգուեցաւ այդ ծրագիրը, որովհետեւ Գօզաճքիի եւ Հալէպի միջեւ այժմ երթեւեկող օտգեկառքը, երկու կողմերու համաձայնութեամբ արդիւնքն է։ Սիւրիայէն Գարսկասան երթալիք երկաթուղագիծը, Նիւսկիպին — Գամրօլը — Ցէր Զօր — Մուսուլ եւ անկէ Գեծժվին պարսկասան։ Երբ Իրագի կառավարութիւնը չի յօժարի այս գծին իր հողամասէն անցնելուն, այն առեն գիծը Նրսեպինէն Գամրօլը եւ անկէ Ձէզիրէք Իպն Օմար, Եփրատը անցնելով Գէյր Շեպաղ եւ վերջը Համարի կուսակալութենէն պարսկասան Առումիէ հասկաթ։ Երբ այս երկրորդ գիծը որոշուի, այն առեն երկու ճիւղաւորումներ պիտի ըլլան, մէկը Գամրօլէն Ցէր Զօր եւ անկէ Թէհմուր—Հասն, եւ միւսը Գամրօլէն պարսկասան։

ԽԱՐԴԱԽ ՆՇԱՆԱԾՆԵՐ

Մարի Նուսուճ Մեայճ անուն ագիկ մը, Հանճէ էլ Ղադի քաղին մէջ կը բռնակեր եւ Նուսուճ Մբեպլ անուն երիասարդի մը նեռ ծանօթութիւն ունէր։ Նուսուճ Մարիին կը ներկայացնէ Հալիմ խուրի անուն երիասարդ մը եւ կը յայտնէ որ մեծ բնասիճիճ մը գաւակն է։ Եւ ի վերջոյ կը յայտնի զանոնք որ մեծ հետաքրքրութիւնը նոյնքան ցաւ է պատճառում ինձ, որքան ձեզ։ Մենք, այս լեռների բնակիչներս, սովորութիւն ունենք, ոչ միայն հիւրասիրելու մի օտարականին, որ մեր տան ծածքի տակ օթեւան է խնդրում, այլ վտանգի ժամանակ մեր պարտքն ենք համարում պաշտպանել նրան ամէն չար պատահարներից, մեր սուրը մտնողը, ինչ մարդ էլ լինէր նա, ինչ յանցանք էլ որ գործած լինէր, դարձեալ մեր օգնութիւնն է վայելում։ Այդ մասին կարող էք բոլորովին ապահով լինել....»

«Վերջին խօսքերի միջոցին ծերունին զգուշութեամբ նայեց իր չուրջ, մի գուցէ մի ուրիշը լսեր նրան։ Սա արդէն նախագուշակում էր, թէ նրա յառաջարանը ինչով պէտք էր վերջանար, եւ չսխալուեցաւ։ Մեզ որոնում էին....»

— «Այս րոպէիս ես վերադարձայ մեր տանուտէրի մօտից, շարունակեց նա։— Տանուտէրը հաւաքել էր իւր մօտ մեր չենի բոլոր ծերերին և կարդաց գաւառապետի հրամանը։ Նրա մէջ գրուած էր, թէ Ղարաքաղի մելիքի աղջիկը փախել է իր ծառայի հետ և անցել են մեր կողմերը։ Հրամայուած էր՝ որտեղ եւ գտնելու լինին նրանց, յանձնեն կառավարութեան

ԱՐԱԲ ՄԵԾ ԷՄԻՐ ՄԸ ԿԸ

ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԻ ՀՕՍՍԻ ՄԷՋ

Արաբ տոհրէքցիներու պեծերէն էլ Էմիր Զէհիթ իպն Մբսլայ փաշա ամսոյս 4ին Հօմս եկած էր եւ հիւր եղած Գէրէհէր Համիմի անուն երեւելիի մը տունը։

Էմիրը գիտեր ասեն ինչ մը փորի ցաւ կզգայ եւ լուր կուտայ տան տիրոջ։ Գէրէհէր դեղատուն մը կուտայ Էմիրին եւ կը յանձնարարէ կրկին գայն, որով վայրկեանական պիտի բլլայ բուժումը։ Էմիրը կը համակերպի, սակայն ճաճի մը վայրկեան վերջ ցաւերը կը սաստկանան, կ'սկսի ատամպիլ ան եւ ճաճի մը վայրկեան վերջ կատանդ հոգին։

Առաւօտեան, ոսոխկաններ լուր կառնեն, Էմիրի մարմինը կը փոխադրեն հիւանդանոց եւ յետ դիագնոզութեան կը տեսնեն որ զոհը քունաւորուած է։ Գէրէհէր սակայն, փախած էր եւ կարելի չբլլար ձեռք անցընել։

Հաստատուած է որ Էմիրի տրուած քոյրը ճաճի մը մարդ մեռցնելու չափ զօրաւոր էր։ Կարելի չէ եղած ստուգել թէ ի՞նչ պատճառներէ զդուած Գէրէհէր գործած է այս ոճիրը։

ՋՕՐ. ԲԷՐՆԷՑԻ ԹԱՂՈՒՄԸ

Սեճ-Լուի մայր եկեղեցիին մէջ, Զօրավարին յուզարկաւորութեան արարողութեանց ներկայ էին Բարձր Դօմինիոնի Ցր Մարթիլ, Լիբանանեան Հանրապետութեան նախագահ Գ. Շարէ Ճէպպաս Զօր. Գիկօ, Մովսկալ Ժուպէր, որոնք յետոյ մեռելային թափօրին ընկերացան մինչեւ գերեզմանատուն։

Բազմութիւնը այնքան օտա էր, որ եկեղեցին պարպուեցաւ հազիւ քառորդ ժամէն, որմէ յետոյ թափօրը կազմուեցաւ։

Դագաղին ճիօդ եռեւէն կերպիլ հանգուցեալին քնատիճը, Բարձր Դօմինիոնը։

Ճամբու վրայ գիճուորներ՝ զէճերնին վեր բռնած, բարեւ էին կեցած։

Տեղական ժամուլը երկար յօդուածներով հանգուցեալին գովեստը կընէ, անոր բարեմասնութիւնները վեր առնելով։

ԱՐԱԲ ԶԻԱՒՈՐՆԵՐ

ԿԱՐՇԱԻԵՆ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆ

Թրքական թերթերու մէկ կը կարդանք հետեւեալ լուրը.

Սիւրիոյ պահպանող ճօրասանի ա. րաբներեն 50 ձիաւորներ անցած են սահմանը եւ Ուրճայի եօթակայ Սօմաթարի մէջ բնակող պէճ Նուսուճ ասիրէթին վրայ յարձակում գործած եւ էսած են անոնց 400 ոչխարներն ու 100ի մօտ ուղտեր ու կենդանիներ։ Թնգիե մեր ուժերը անմիջական օգնութեան ճասած եւ հետապնդելու սկսած էին, սակայն խոտասաեի ձիաւորներ արդէն սահմանէն հետացած էին։

Կառավարութիւնը իսկոյն բանակցութեան սկսած է Բարձր Դօմինիոնէն հետ եւ պահանջած առաբներու կողոպտածները։

ԱԻԱԶԱԿՆԵՐ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ

Կիրակի գիտեր, Դամասկոսի ճամբուն վրայ, էլ Բրմէհ գիւղին մօտ, գիճուած երեք աւազակներ յարձակում կը գործեն ճամբորդներու վրայ եւ կը կողոպտեն ասոնց երկու չորքերը եւ մօտ 100 Օսմ. ոսկի արժող ապրանքները։

ԵՐԵԻԵԼԻ ՃԷՅԽԻ ՄԸ

ՍԻՐԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾԸ

ԿՈՒԶԷՆ ԿԱՇԱՌԵԼ ԲՈՂՈՔՈՂ ԱՄՈՒՍԻՆԸ ԲԱՑՁ ԱՆՕԳՈՒՏ

50 տարեկան Մ. Ր. անուն ագդեցիկ ծէյխ մը, Սայեայի օրջականներէ գիւղ մը կը բնակէր։ Այս մարդուն դրացիները՝ այր ու կին մը կը բնակէին իրենց մօտիկ հիւղակի մը մէջ։ Դրացին ամէնուն համար Սայեա գացած էր իսկ դրացուհին մնացած տուն։

Փաթդացաւոր ծէյխը գիտեր ասեն կը զարճէ դրացիին դուռը։ Կինը կը բանայ։ Շէյխը կը գոցէ դուռը եւ ուզդակի կերթայ ներս։ Կինը կը զարմանայ տեսնելով որ խօճան սիրայիճ խօսքեր կուզդէ իրեն եւ կ'սկսի պոռալ։ Սակայն զօրաւոր ծէյխը բռնի կը բռնէ կինը։ Այս վերջինը կը մարի եւ կիյնայ գետին։

Վայրագ խօճան կը վերադառնայ իր անկողինը։ Անկէ ժամ մը վերջ ամուսինը կը վերադառնայ Սայեայէն եւ կը զարմանայ տեսնելով որ դուռը բաց է։ Կը յառաջանայ եւ կը տեսնէ որ կինն այ մարած վիճակ մը ունի։ Կ'սթափի իյչ վերջ կինը եւ ամէն բան կը պատմէ ամուսնոյն։ Բարբոճած եւ կատղած մարդ դուռս կելլէ եւ կուզդուի ծէյխի տեղեակը։ Սակայն ծէյխին եղբայրը կիգիմատ է եւ կաղաչէ ու կը պաղատի որ ներէ եւ կը խոստանայ անոր յանձնել իր 14 տարեկան ադջիկն ու 50 Սմ. ոսկի։ Ամուսինը չընդունիր եւ աւելի չդայլացած կսկսի պոռալ։

Կը հաւաքուին ծէյխին ազգականները եւ ամէն ջանք կը բափեն գոցելու համար խնդիրը, սակայն իզուր։ Մարդը կերթայ եւ պանակառւն լուր կուտայ, դակայն ոչ ոք կը համարձակի հետապնդելու, որովհետեւ ծէյխը օտա ագդեցիկ էր եւ հարուստ։

Ի վերջոյ, մարդը կուգայ եւ կառավարութեան լուր կուտայ։ Իսկոյն կսկսին հետաքրքնութիւնները եւ կը ձերբակալուի խօճան։

Առուեսագէտի մը այցելութիւնը՝ Ն. Ամեճ. Արիեա Պաեռիարխին եւ Լիբանանի ու Սիւրիոյ Հանրապետութ նախագահներուն

Հանրապետութեանց Նախագահներու կենդանագիրը՝ մասիով ճկարելու մասնագիտութիւնը ունեցող արուեսագիտուհի Սառա Մոսմովիչ, Լիբանան այցելեց վերջերս եւ կը մեկնի օտեով դէպի Գաբես։ Իր մեկնելէն առաջ անիկա Լիբանանի եւ Սիւրիոյ Հանրապետութեանց Նախագահներու, ինչպես նաեւ Ն. Ամեճ. Արիեա պաեռիարխին այցելութիւն տուաւ։ Այս արուեսագիտուհին պիտի գնէ ասոնց մասնաւոր եւ ինճնաճիպ դիմանկարներ։

ՌԱՍ ԷԼ ՆԱՊՇԻ ՋՈՒՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Ռաս էլ Նագուրէ Սայեա երկարող գիտէ ջուրի ոսխաեաճճերը մեծ փութով յառաջ կը տարուին։ Գրացիրը ունի 15 ք. մ. երկարութիւն։ Անիկա կանցնի լեռնային օրջաններէ, 9000 մէթր երկարութեամբ։

Այս առթիւ Սայեա հաղորդ պիտի ունենայ ասկէ յետոյ առաւ ջուր։ Պիտի օգտուին Սայեայի դաւեռրը, պարտէզները, եւ բնականներ ընդհանրապես։

ՓՈԹ - ՊՕԼ

Անցեալ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Ֆրուն Շեպէճ D. P. H.ի դաշին վրայ տեղի ունեցաւ Ֆութպոլի հետաքրքրաշարժ մրցում մը «Ասպղ» խումբի եւ «Վահագնի սիջեւ։

Ճիշդ ժամանակին հասարակութեան ծափահարութեանց ներքեւ երկու կողմի մարզիկները իջան դաշտ, իւրաքանչիւրը իր կողմին սկսելով ուժեղ յարձակողականի։ Հակառակ խաղի կանոնաւորութեան եւ վ=հ=գնի ակնեերու գերակայութեան միջնեւ կէս օրջան խաղը անցաւ առանց արդիւնքի։

Կէս օրջանի առաջին 10 վայրկեանները Ա=ազը սկսաւ բուռն յարձակողականի, դակայն չեռ մղուեցաւ Վահագնի զօրաւոր չեռասպահներու կողմէ. 10 վայրկեան վերջը ասպղաւ դարձեալ իր գերակօռութիւնը։ Այ մէջի մէկ գեղեցիկ բասը օգտագործելով «Վահագնի» կեդրոնի յառաջապահը ճասնակեց առաջին կէսը ի նպաստ իրենց։ Կատուած կէսը վերսկսելու համար «Ասպղի քափած ծիգերը ի գերեւ ելան եւ խաղը վերջացաւ Օի դէմ մէկ «Վահագնի յաղթութեամբ։ Երկու կողմի մարզիկներն ալ ունեցան խիստ գեղեցիկ եւ օրիճակելի խաղարկութիւն։

ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Մամասան ընդհանուր ենթչ Հօլօճեան Ռամպոլի նախագահութեան Մամասան Վարչական Մարմինը առջի օր ժողով մը գումարեց եւ հաստատեցաւ վերջ մամասանութեան 1934ի պիւճէն, որուեց 18 պատճճեաներ հանգստեան կոչել։ Որոշած են նաեւ կարգ մը փոփոխութիւններ պատճճեաներ։

ՊԻՒՔՅԱՅԱՅԻ ԵԿԵՂԵՑԻՒ ԳՕՂԵՐԸ

Պիւճայա եկեղեցիին սկ գոգեր մեռած էին ասկէ առաջ։ Աեոճէ ոչ միայն Ս. եկեղեցիին նուիրատուութիւններ պզծած էին, ապա, գոգցած էին արժէքաւոր առարկաներ։

Ոսոխկանութիւնը ենթչութիւնները յառաջ տանելով հասկցած է վերջապէս գողերուն ով բլլալը։

Պ. ՊՈՒՇԷՏ՝ ՓՈՔՐ ՍԷՐՍԱՅԻՆ ՄԷՋ

Ընդհանուր Ապատովութեան Տիրոջ Պր. Պուշէտ երկուշաբթի օր, կէս օրէ առաջ այցելութեան երթալով Փոքր Սէրայ, տեսակցեցաւ Բարձր Դօմինիոնի ներկայացուցիչին եւ կառավարութեան պետին հետ։

ՍԱԿԱՒԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ

6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1933

		Ս. Դ.
Ցգիպտ.	բղթադրմ.	424
Անգլիկն.	»	414
Ֆօլար	»	80
Թրքական	»	59
Գաճճ Օբբօմաճ		138
Իտալական Լիր 100		675
Ճուեսական Ցրանճ 100		70
Անգլ. ոսկի		619
Ցրանս.	»	496
Օսման.	»	557
Արծաթ մէճիտ		21
Գրեթ Ցօնս. Ա. Ցճ.	571	
» » Բ. »	339	
» » Գ. »	332	

Սեծերեան եզբարք Բիւ Ցօս.
Թղեցեան՝ Ե-19

թիւնը, յետոյ խնդրեց որ նստեմ իր մօտ։ Նա տխուր, միեւնոյն ժամանակ վրդովուած էր երեւում։ Կամենում էր մի բան խօսել, բայց դժուարանում էր։ Վերջապէս ասաց նա.

— «Այն օրից, որ դուք ոտք էք կոխել իմ տան չէմքի վրայ, ես ամենեւին չեմ հարցրել ձեզ, թէ ո՞վ էք դուք, որտեղից էք գալիս, կամ ո՞ւր էք գնում։ Ես այսքանով միայն ուրախ էի, որ իմ հացը բաժանում եմ Աստուծոյ հիւրերի հետ։ Բայց այժմ առանց հարցնելու եւս, ես գիտեմ, թէ դուք ով էք, եւ ում որդին է ձեր մանկահասակ ընկերը, որի հիւանդութիւնը նոյնքան ցաւ է պատճառում ինձ, որքան ձեզ։ Մենք, այս լեռների բնակիչներս, սովորութիւն ունենք, ոչ միայն հիւրասիրելու մի օտարականին, որ մեր տան ծածքի տակ օթեւան է խնդրում, այլ վտանգի ժամանակ մեր պարտքն ենք համարում պաշտպանել նրան ամէն չար պատահարներից, մեր սուրը մտնողը, ինչ մարդ էլ լինէր նա, ինչ յանցանք էլ որ գործած լինէր, դարձեալ մեր օգնութիւնն է վայելում։ Այդ մասին կարող էք բոլորովին ապահով լինել....»

«Վերջին խօսքերի միջոցին ծերունին զգուշութեամբ նայեց իր չուրջ, մի գուցէ մի ուրիշը լսեր նրան։ Սա արդէն նախագուշակում էր, թէ նրա յառաջարանը ինչով պէտք էր վերջանար, եւ չսխալուեցաւ։ Մեզ որոնում էին....»

— «Այս րոպէիս ես վերադարձայ մեր տանուտէրի մօտից, շարունակեց նա։— Տանուտէրը հաւաքել էր իւր մօտ մեր չենի բոլոր ծերերին և կարդաց գաւառապետի հրամանը։ Նրա մէջ գրուած էր, թէ Ղարաբաղի մելիքի աղջիկը փախել է իր ծառայի հետ և անցել են մեր կողմերը։ Հրամայուած էր՝ որտեղ եւ գտնելու լինին նրանց, յանձնեն կառավարութեան

կենդանութիւնը։ Այն իորախորհուրդ աչքերը, որոնց մէջ մի ժամանակ այնքան կեանք, այնքան զորով և հոգեկան ջերմ զգացմունքներ կային,— այժմ այդ աչքերը չունէին առաջուան կրակը։ Այն ողջախոհական չրմռունքները, որոնցից լսել էի այնքան քաղցր և այնքան բարեկամական խօսքեր, որոնք միշտ մխիթարել և խրախուսել էին ինձ,— այժմ այդ չրթունքները թրթռում էին տենդային ցնցումներով և իմ մէջ ազդում էին սոսկում եւ զարհուրանք միանգամ։ Ցուսահատական խառն մտածութիւններ տանջում էին ինձ։ Ի՞նչ կը լինի մեր վերջը, եթէ երկար կը տեւէ նրա հիւանդութիւնը, ասում էի ես։ Եթէ նա առողջ լինէր, նա այնքան ուժ եւ տոկունութիւն ունէր, որ ամէն տեղ կարող էր գալ ինձ հետ, և ես ամէն տեղ կարող էի տանել։ Կը գնայինք, կը հեռանայինք մի անծանօթ աշխարհ և ոչ ոք չէր գանի մեզ։ Բայց ի՞նչ կարելի էր անել հիւանդի հետ, ուր տանել նրան, որտեղ թագցընել,— այդ մտքերը սաստիկ խռովեցնում էին ինձ։ Մենք դեռ պարսից սահմանից շատ չէինք հեռացել, մենք դեռ բաւական մօտ էինք գտնվում այն երկրին, որտեղ բնակվում էր նրա հայրը։ Իսկ այդ անզութ հօր սատանայական հետապնդութիւններից անյայտ մնալը հեշտ բան չէր։ Անկարելի էր, որ նա սուզած չլինէր, թէ մենք ո՛ր կողմը կամ ո՛ւր էինք գնացել։— Օրիորդը ընդհատեց իմ մտածութիւնները։ Նա այժմ զանազանութեան մէջ արտասանում էր անկապ խօսքեր։

Մի քանի անգամ պարզ լսեցի իմ անունը։ Նա խօսում էր ինձ հետ, երազների և ցնորքները աշխարհում խօսում էր ինձ հետ։ Ինձ դրութեան մէջ մարդ գաղտնիք պահել չէ կարող, որովհետեւ աշխարհի պայ-

ՏՕՔԹ. ՄԻՍԱՔ Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին interne բաժնապետական էլեւեդսեցոյնը, այժմ Շէֆ ոբ հիւանդ St.Elie հիւանդանոցին. հաստատած է իր դարմանատունը (Բօլիքլինիք) Հասցեն թաղի իր սեփական նորակերտ շէնքին մէջ։

Հիւանդ կ'ընդունի առնէ օր կ. ա. ժամը 10-12. կ. վ. ժամը 2-6։

St. Elie հիւանդանոցի վիրաբուժութեան, ծանկաբանութեան, գլուխի, ժորքի, վէներական, ճառին եւ պզուկներու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկները ամէնօր կ'այցելեն դարմանատունը կ. ա. ժամը 10-12։

Ուշադրութիւն, առաջ եւ ժամադրեալ դարմանում. առանց հիւանդճերուն ձրի դարմանում ենթադրյալի եւ հիվանդյալի օրերը կ. վ. ժամը 2-6։

ՍԱՓՐԻԶ ԵԱՄԻԼԷ

(Քաբիւսիճերու եկեղեցիի կից)

Կը յայտարարէ իր յարգելի յաճախորդ եւ յաճախորդուհիներուն որ իր սափրատունը օժտած է ամենավերջին ճոռաձեւութիւններով եւ կահ կարասիքով. ճիշդ նմանը Փարիզի առաչնակարգ սափրատուներու։ Օրը օրին կ'սպասնայ փարիզեան վերջին մօտ ձեներ։ Ասոնցմով մը օժտուած է նաեւ սաք եւ պաղ ջուրի թեմճահոս ապարատներով։ Այնպէս մը կարգադրուած է որ իւրաքանչիւր յաճախորդ ունենայ իր առանձին դարակը, որուն մէջ պիտի պահուին իրեն յատուկ սափրուելու գործիքները։

Մեր գիներ կանոնց համար.— 20 Ս. Դ. մազ կտրել, 30՝ մազ գանգուրել, 30՝ մազ վէվէհել (էլեֆտրականութեամբ 50). 35՝ յուսյ յատուկ օճառով որ կարգին մազերու թափուիլն ու թեփր, 200՝ մազ ներկել կամ ոսկեզօծել, 30՝ ջոճի գեղեցկացնել. 50՝ դէմք գեղեցկացնել (էլեֆտրականութեամբ). 25՝ մանիքիւր, 50՝ փետիւր էլեֆտրականութեամբ։

Երիկ մարդոց համար.— 15՝ մազ կտրել 10՝ ածիլուիլ։ Ամէն օր ածիլուիլ ամսականօ 150, շաբաթը 3 անգամ ածիլուիլ ամսականօ 95։ Շաբաթը երկու անգամ՝ 70։

Մասնաւոր գիներ դպրոցականներու համար։

Ոտիք վրայ Նաեր ուենցուցներ, Էլէ կուգեն ազատիլ ցաւերէ, թող փութան անմիջականօ դարմանուելու համար։

Այս բոլոր մեքոտներու օտրդ մասնաւոր դաս առնել ուզողներուն, ասա ամանօ գիներով կը տրամադրենք մեր ժամանակը։

ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ ՄԱՐԴԸ

ԷԼ ՀԱՁ ՄՈՒՀԱՄԷՏ ՊԷՅ ԷԼ ՓԷԼԷՔԻ

Փութացէք առնելու անոր կարծիքը ձեր բոլոր փափաքներուն համար։ Ան կը հանդուրժէ բոլոր չուարած և առնուած մարդերը և կը վերադարձնէ նոցա փափաքները։ Կ'ունենայ բոլոր օգներուն. հիւանդութիւնով կը կարդայ մարդուն մտածումները. ձեռքի գիծերէն կը կարդայ մարդուն անցած, ներկայ և ապագայ կեանքը. կինոյ հանգամանութեանն, ճամբորդութեանն, ծրոյ, առեւտուրի, ջննութեանց եւայլն բոլոր գաղտնիքները։ Այս բոլորը կը ցուցնէ մարդուն կարծես թէ գրուած բլլար քարի մը վրայ։ Կնոջ եւ ամուսնոյն միջեւ եղած դժուարութիւնները ու տարակարծութիւնները կը լուծէ Առածոյ Սուրբ անուններովը եւ Աւետարանի եւ Ներքսական գիտնականներու փորձառութիւնները օգտագործելու։

Տխուր եղողներուն ուրախութիւն եւ հանգիստ կը պատճառէ. ցաւին եւ ժառին հիւանդութիւնները կը դարմանէ։ Այս բոլորը մեծ յաջողութեամբ կը կատարէ, Փէյը ամենամեծ փառաւ է, անգամ մը այցելել բուսական պիտի բլլայ։

Հասցէ.— Գէյրութ, Հանդէֆ Ղասի փողոցի արեւմուտք, Ֆրանսական հիւանդանոցին մօտ, թիւ 9 բնակարանը

UNITED STATES LINES

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳԻԾ

Աշխարհի ամենէն ապահով, շքեղ եւ ազատ նաւերը

(Շաբաթական կանոնաւոր երթեւեկ Հավրէն Շէրպուրկ և Նիւ Եօրք)

Նաւերու անուններ		Մեկնումի թուականներ	
Ուաշինկթըն	»	9	Նոյեմբեր Շէրպուրկէն
Բրէզիտէնթ Հարթինկ	»	16	» Հավրէն
Մանհաթթան	»	23	» »
Բր գէթէն Բուզվիլթ	»	30	» »
Ուաշինկթըն	»	4	Դեկտեմբ. Շէրպուրկէն
Բրէզիտէնթ Հարթինկ	»	14	» Հավրէն
Մանհաթթան	»	17	» »
Ուաշինկթըն	»	28	» Հավրէն

Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել
Ընդհ· գործակալութեան

ՀԻԹԹԻ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

Հեռաձայն 8—00, Մասրաթ փողոց, Գէյրութ. B. P. 511
Հեռագր. հասցէ.— «HITTIFRER»

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԱՍՏՂԸ
(L'ETOILE du FOYER)

Առեւտրական և երկրագործական ժողովրդային վարկի հասարակութիւն Անանուն ընկերութիւն.— դրամագլուխ 3,000,000 ֆրանք. որ կրնայ 33.000,000 ֆրանքի բարձրացուիլ վարչական խորհուրդի պարզ որոշումովը։

Կեդրոնատեղի.— 137 Boulevard Sebastopol - Paris
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Արեւելեան պետութեանց
Սալոյ Օթէլի օճճ, Գուրճ, Գէյրութ

ՕՖՆԷ ԴՈՒՆ ՓԷՋԻ ԵՒ ԱՍՏՂԸ ՓԷՕՒ ՊԻՏԻ ՕՖՆԷ

ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՃԻՒՂ

ԱՒԱՆԴԻ ՊԱՑԱՍԱՆՍԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՕԺԻՏ

Երաշխաւորեալ տոկոս 5½ %։ Ասկէ զատ մասնակցութիւն ընկերութեան չահերուն։

ԿԱԼՈՒՍԾԱԿԱՆ ՃԻՒՂ

ՎԱՐԿԵՐՈՒ ԲԱՑՈՒՄ

Գալուստի վրայ փոխառութիւնք վճարելի 10—15—20 տարիէն. որոշուած պայմանաժամէն առաջ ուզողը կրնայ վճարել։

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ՍՏԱՏՂԸ ընկերութիւնը ներկայիս 75,000է աւելի անդամ ունի։ մինչև 1 Ապրիլ 1931 Ընտանիքին Աստղը 135 միլիոն փռնկ տուած է, գրաւով 50՝ միլիոնէ աւելի արժէք ունեցող անշարժ կալուածներու վրայ։

Ամեն իդրակցութիւն ուղղել՝ B. P. 821, Beyrouth

ՏՕՔԹ. Տ. Գ. ԼՈՒՍԱՐԱՐԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓՍՐԻԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

ԹԻՒ 27 ՖԻԶԻՍԻՆՆԵՐՈՒ ՓՐՂՈՑ ՊԱՊԻՏՈՒ

(Քաբուսիճերու եկեղեցիի ճիշդ դիմաց)

Երկար տարիներու ընթացքին Փարիզի մէջ իր ուսումը կատարելագործելէ եւ հիւանդանոցներու մէջ մեծ հմտութեան եւ երկար փորձառութիւններ ստանալէ վերջ վերադարձած է Գէյրութ եւ հաստատած իր սեփական դարմանատունը Քարուսիճերու եկեղեցւոյ ճիշդ դիմաց թիւ 27 Պապ Իարիս։

Գիտական ամենավերջին սեթոտներով եւ էլեֆտրաբուժութեամբ (Diatermo-therapie) ներքին եւ ի մասնաւորի կանանց վճճերական, Ֆրանկախոս, ծոր եւ ճիճ ցաւերու, փոսրաթթի, սեռմամանի, միզամանի եւ անկարողութեան հիւանդութիւններուն ու պարուրիճներ. նմանապես կը դարմանէ արեան եւ բզեղ. պարուրիճներ, ռօմաթիզմ (Rhumatisme) մորթային հիւանդութիւններ, մանիճակագոյն ճառագայթներով (Rayon ultra-violet)· Մասնաւոր էլեֆտրականութեամբ (Electro-coagulation) կատարեալ դարմանում կոկորդի amygdaleի եւ Hemoroideի։

Ընդ. ժամեր 8—12 եւ 2—8, կիրակի եւ օճնական օրեր միայն կէսօր։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ

ՏՕՔԹ. Բ. ԳՈՒԼԱԳԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանելու իր յարգոյ յաճախորդներուն, որ իր դարմանատունը փոխադրած է «Rue el Arz» վրայ (Սէֆի). Աւետարանի դպրոցներուն կից, և Շալվէյճեանների ալիւրի վաճառատան վրայի նորաշէն արտարքմանի Բ. յարկը։

Հիւանդներ կ'ընդունի բոլ օրվան ամէն օր կ. ա. ժամը 8—12 կ. վ. 2—6

Կիրակի և օճնական օրերուն, մասնաւոր ժամադրութեամբ։

Ամէն չարթ կ. ա. ժամը 8—12 աղքատ հիւանդներուն համար ձրի դարմանում։

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄՍՏՈՒՆ ԱՆԱՀԻՏ

Ց· ՏԷՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ԵՒ ՄԱՄՐԷ ՀԻՕԱՐԵԱՆ
Գէյրութ B. P. 724

Փոխադրուած է ՄԱԱՐՈՒԹ ՓՈՂՈՑ Կրանիթ Թէաթրէն դէպի Մաարթի նոր ժամացոյցը ձախ Թեւի վրայ առաջին անկիւնադարձը կառավարական դարմանատան l'Assistance publique-ի վարի յարկը։

Ունի հայերէն, ֆրանսերէն եւ արաբերէն բոլորովին նորոճախ տառեր։ Կ'տառաձնէ տպագրական ամէն տեսակ գործեր, գիրք, նամակագլուխ, պահարան, քարթեր, հարսանեկան և վաճառականական ամէն տեսակ գործեր։ Նաև կը կազմէ գրքեր և տետրակներ խիստ ճաշակաւոր և տոկուն։

Մասնաւոր գործ — դիւրամատչելի գին

ԼՈՑՍ ՏԵՍՍԻ 1934Ի ՊՏՏԻ ՕՐՑՈՑՑՆԵՐԸ

Խիստ մաքուր տպագրութեամբ և ճաշակաւոր քարթոններով։ տպագրուելիք կընդունուին «ԱՆԱՀԻՏ» Տպարանի միջոցաւ B. P. 724 Գէյրութ։

ՏՕՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԷՐԿԷՐԵԱՆ

Վկայեալ Lauréat նախկին Interne եւ այժմ մնայուն *ՄԱՍՆԱԳԷՏ* բժիշկ Ֆրանսական հիւանդանոցի *ԱՋՓԻ, ԽՓԻ, ԿՈՂՈՐԴԻ, ԱԿԱՆՋԻ և ԴԼԵՒԻ* հատկութիւններու բաժնին։

Հիւանդ կ'ընդունի բոլ օրվան կէսօրէ վերջ ժամը 3—6
իր կլինիքին մէջ rue de Damas, No. 15
Հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքի քարտով։

Ազգաս հիւանդներու ձրի դարմանում, ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամը 10—12, հիւանդանոցի դարմանատան մէջ։

PHARMACIE DE LA SANTE

ԴԵՂԱՐԱՆ ՇԱՀԻՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՖՕՇ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 3

[Նաւահանգիստ իջնողներուն ձախին, Քալամապետարանի էճճին տակ]

Մեր դեղարանին մէջ երաշխաւորուած է դէղագրի մը պատասխանութեամբ ամէն տեսակ եզող դեղերու ոռակն ու բարմութիւնը։

Ունինք նաեւ Եւրոպական պատասխան դեղերու, parfumerieի եւ առողջապահական առարկաներու ճոխ մթերք։

Մատուցման, գիներու չափաւորութեան, եւ ճշդապահութեան համոզուելու համար, բաւական է անգամ մը այցելել։

մանները զգուշութեան մէջ են դնում նրան։ Նա խօսում է, դատում է, որպէս մտածում է։ Նրա գաղտնիքները նոյնքան անկեղծ են լինում, որքան անկեղծ է նրա դրութիւնը։— «Սիրում եմ քեզ... ասաց նա հեգնութեամբ լի ձայնով,— քո զոհաբերութիւնը ուրիշ ոչինչով չեմ կարող վարձատրել, բայց միայն իմ սիրով»... այդ խօսքերը արտասանելու միջոցին նա իւր տկարացած թեւերը տարածեց, երեւի, ինձ գրկելու համար։ Բայց իմ չրթունքները արդէն սեղմուած էին նրա տաքացած երեսի վրայ, և նրա բազուկները անգիտակցաբար բաժանուել էին իմ պարանոցիս։ Ե-րազների աշխարհում նա գրկած ունէր իմ ուրուականը, բայց իսկութեան մէջ ես գրկել էի հիւանդ մարմինը։ Իմ արտասուքը թրջում էր նրա բորբոքուած դէմքը։ Որքա՜ն բարութիւն, որքան առաքինութիւն կար նրա անմեղ խոստովանութեան մէջ։ Մի՞թէ կարող էի ընդունել նրանից մի սնոտիպի զոհաբերութիւն։ Ես երեւակայել անգամ չէի համարձակվում, որ նա իմ կինը լինէր։ Միթէ իւր սիրո՞վ պէտք էր վարձատրէր նա իմ մատուցած ծառայութիւնները,— այն սիրով, որ աւելի բարձր, աւելի արժանաւոր արարածների համար էր պահուած։ Ես ուրախ էի որ այդ բոլորը կատարուեցան նրա քնած ժամանակ։ Բայց իմ տպաւորութիւնը արթնացրեց նրան, մազլցոտ աչքերը բաց արեց, նայեց իմ վրայ,— Դու այստե՞ղ էիր»...— եղաւ նրա առաջին հարցմունքը, յետոյ երեսը չուռ տուեց միւս կողմը և սկսեց դառն կերպով հոգոց հանել։ Այդ ինչ տանջանք էր։

«Անտարակոյս հիւանդութեան տանջանքը չպիտի լինէր։ Երեւի, նրա ազնուական սիրտը յուզվում էր, որ երազի մէջ անգամ ինձ նման մի ոտկին արժանացրել էր իւր սիրոյն։ Մի քանի րոպէից յետոյ նա կըր-

կին երեսը չուռ տուեց դէպի իմ կողմը։ Արեւը այդ ժամանակ դեռ նոր էր սկսել ես նրա առաջին ճառագայթները չողշողում էին նրա վհատած դէմքի վրայ։ Նա հրամայեց ցած թողնել տաղաւարի մուտքի վարագոյրը, որ ազատուի ճառագայթներից։— «Ուզում եմ մութ լինի... միայն մութ, որ ինձ ոչ ոք չտեսնի։ Ես զարմացայ, թէ ինչո՞ւ էր նա ուզում դրան փակել լոյսից։ արդեօք ամօ՞թը, որ նա քնի մէջ արել էր մի անմեղ խոստովանութիւն։ Այդ ենթադրութիւնը աւելի հաւանական երեւաց ինձ, երբ հարցրեց նա.— «Շա՞տ ժամանակ է որ դու այստեղ ես»։— «Շատ ժամանակ չէ, կէս ժամ հազիւ կը լինի, լսեցի, որ քո քունը անհանգիստ է, ներս մտայ»— «Այո՛, ես անհանգիստ էի»... ասաց նա և հրամայեց որ իրան միայնակ թողնեմ։ Ես դուրս եկայ, նստեցի տաղաւարի մօտ։ Այնտեղ քընում էի ես ամեն գիշեր, այնտեղ ամբողջ գիշերը հրկում էի նրա վրայ, այնտեղից լսում էի նրա դառն հառաչանքները և իմ սիրտը լցվում էր կրակով։ Բայց այն առաւօտ որքան երջանիկ էի զգում ինձ, որքան ուրախ էի ես, իմ հոգին վայելում էր անսահման բերկրութիւն։ Այն մի քանի խօսքերը, որ արտասանեց նա անգիտակցութեան մէջ, ինձ բաւական էին այնքարի բոլոր փառքերը, «Երեւի, նա մտածում է իմ վրայ, որ ես նրա երազների առարկան եմ դարձել»— ասում էի ես, և այս քանով միայն ինձ բոլորովին բախտաւոր էի համարում։ Բայց ո՞վ կը մտածէր, որ այդ բախտաւորութիւնը երկար չէր տեւի...»։

«Այդ հոգեկան բերկրութեան մէջ էի ես, երբ մեր հիւրընկալի կրտսեր որդին մօտեցաւ, յայտնեց, որ իւր հայրը կանչում էր ինձ։ Ես գնացի։ Մերուն ուռանձնացած էր, և որպէս երեւում էր, պատուիրել էր իւր մատչ ոքի չթողնել։ Նա հարցրեց օրիորդի առողջու-